

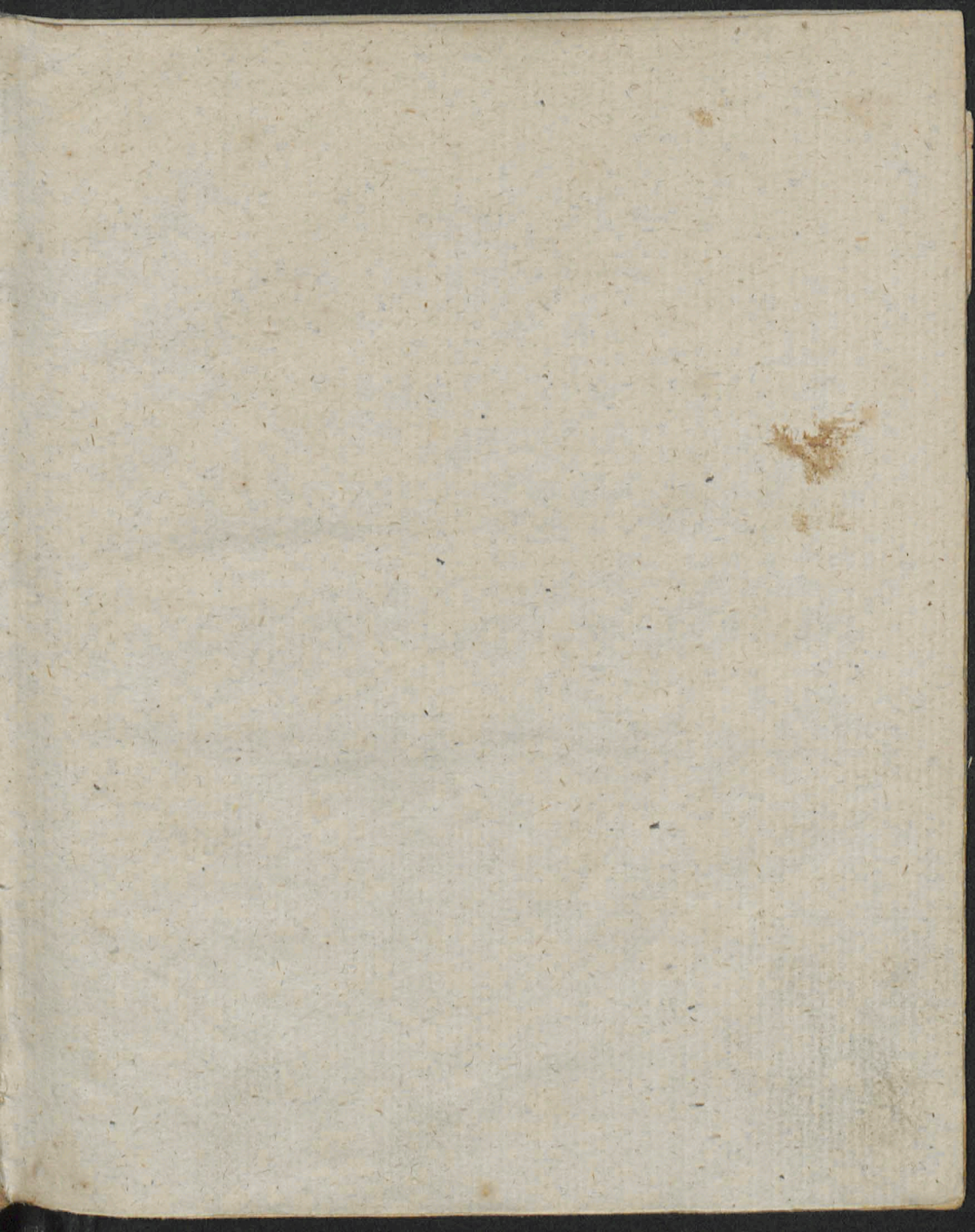
BIBLIOTEKA

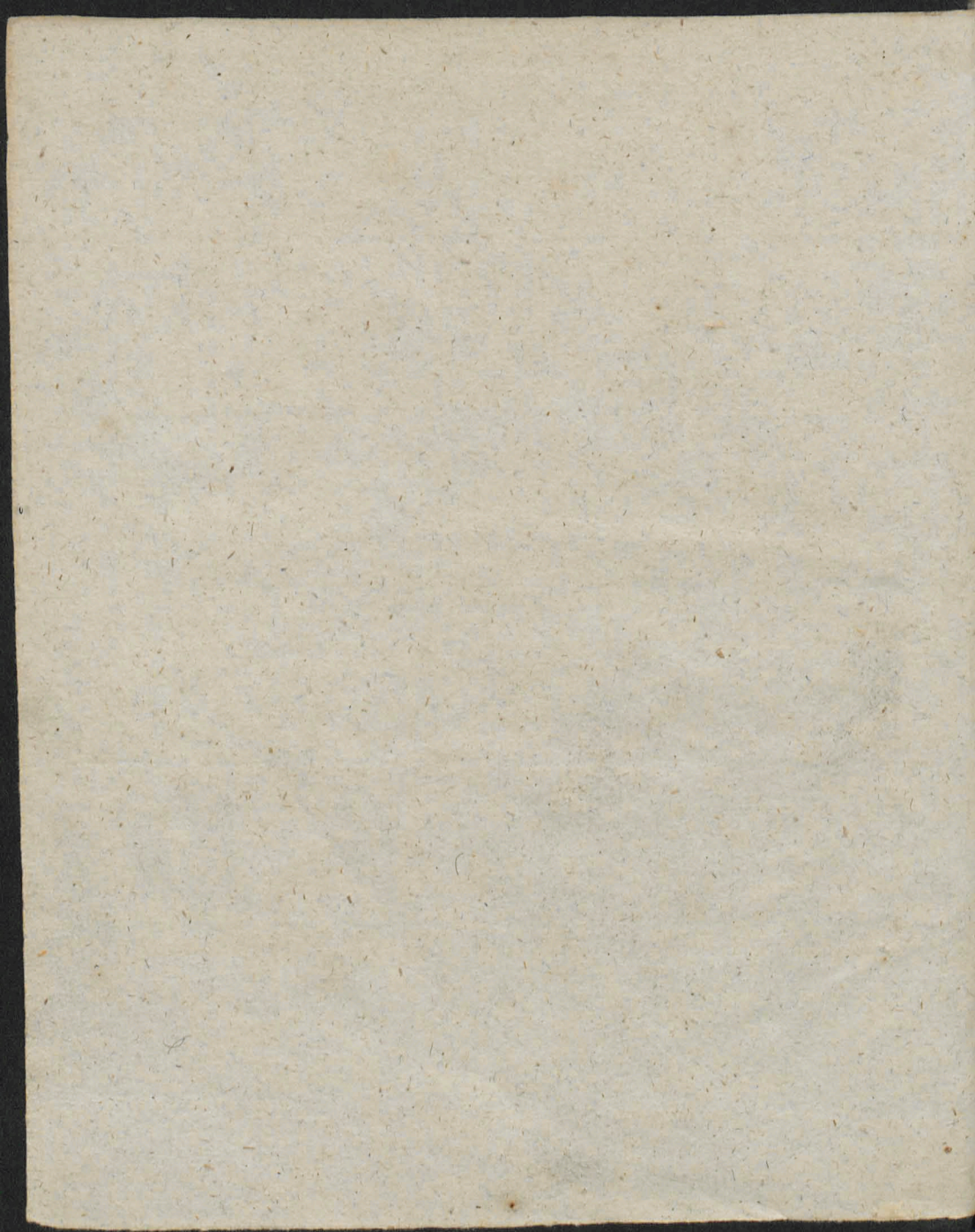
Zakl. Nar. im. Ossolińskich

XVII

818

li. Katedra karnak. nincio

PANEGYRICI
NUPTIALES
REGIS POLONIÆ SIGISMUNDI
AVGVSTI.

&
IO. CHRIST. COMITIS TARNOVII.

S
STANISLAO ORICHOWIO ROXOLANO
conscripti olim.

Nunc ad Augustas,
SIGISMUNDI III. POLONIÆ
ET SVECIÆ REGIS OPTIMI, &
CONSTANTIÆ, CAROLI
ARCHIDVCIS AVSTRIÆ FILIÆ,
Nuptias.

GABRIELIS IOANNICII REGII PROFESSORIS
& Collegæ Maioris, opera,
boni ominis causa è tenebris in lucem producti.

C R A C O V I Æ.

Apud Viduam Iacobi Sibeneycher.
Anno Dñi, 1 6 0 5.

PANEGYRICI
IN VPTIALIS
REGIS POLONIE SIGISMUNDI
AVGVSTI

IO. CHRIST. COMMITIS TARNOVIT.

STANISLAVO OLBOWITIO ROKOLANO
CONSCRIPTO

SIGISMUNDI POLONIE
ET SVBREGIS OPTIMI &
CONSTANTIS CAROLI
ARCHIDUCIS AVSTRIAE FILII

III - 848 - XVII

GABRIELIS LEANICHI REGII PROFESSORIS
& Collegii Minoris operis

boni omnis causae eruditionis in lucem prodidit.

CRACOVIAE

Apud Viduam Jacobi Sibeneycher
Anno Dñi 1605.

ILLVSTRI SENATORI,

STANISLAO A MINSCO,
PALATINO LANCICIÆ,
CAPITANEO PLOCIÆ.

Patrono suo optimè merito.

GABRIEL IOANNICIVS S. P.

Oigitai aliquando, Magnanime & sapientissime Pa-
latine Stanislæ à Minsco, præclarum & ingenuo di-
gnum laborem visum iri, quàm plurimos in eo indu-
striam exercere, vt rerum & hominum nostrorum
quàm latissimè gloria peruagetur. Non enim vt ani-
mal quod Ephemeron dicitur, quod eius vita vnus
diei curriculo terminatur: ita rectè factorum & cogi-
tatorum breuis esse debet memoria: neque, quæ dum geruntur in admira-
tione sunt, vbi agi desierunt, in obliuionem debent incurrere. Cùm enim
omnes diuinã natura, imò si fieri possit immortalem, vitam cupiamus: tum
verò ingeniorum, gloria, famæ, constanter factorum, consiliorum pro pa-
tria susceptorum immortalis profectò memoria, quasi vita quædam esse de-
bet: vt non tantùm illo suo tempore profuisse; sed perpetuò ad famam vita
& laboribus perfunctorum, & ad eandem virtutis & gloriae viam ingressor-
um incitamentum, valere cognoscantur. Quod cùm externi omnes sapi-
entes homines magna æmulatione faciant, vt suorum memoriam, non tan-
tùm conseruatam sed etiam auctam cupiant: cur non idem nos nostræ quo-
que patriæ velimus, cùm debeamus, causam existimo esse nullam. Enimue-
ro ita iudicauì semper: quamuis multa singularia ingeniorum suorum mo-
numenta vnaquæque natio reliquisset: nondum tamen doctis hominibus
nos esse superatos. Nec vero numero volo, sed genere ipso eruditorum con-
tendere. Nam quis neget, plura illis licuisse præstare, ad quos maturiùs li-
teræ peruenerunt? Sed tamen in copia, plurima sunt quæ reicias: vbi scri-

Præfatio.

bentium maior est impetus, quàm delectus. Ac ne quid cuiquam detrahere, quod neque volo, neque debeo, aut inuidere videar: satis est ad gloriam nominis Polonici, primùm quidem seculo, in illis etiam Italiae & Galliarum Hispaniarumq; nationibus eruditis, barbaro, non defuisse nobis aliquos, si non literarum authores, at rerum tamen nostrarum scriptores: reuiuisciente autem, & quasi ex calamitate respirante eruditione, ita nostros non infelices esse doctissimis quoque externis hominibus visos; vt quanquam eam doctrinae & ingenij possessionem sibi præ nobis propriam esse vellent; ingenijs tamen nostrorum ita locum reliquerint, vt & viuos in societate sua tulerint, & defunctos ex literisq; tantùm notos, laudationibus sint profecuti. Itaque magna cum laude Struſius Patauij medicinam docuit: editoq; Sphingicorum libro, ita ibi ab illis clarissimis Professoribus laudatus est, vt eius libri, vno die, octingenta exempla distracta sint. Martinus autem Nicolauius apud Hispania Regem; in illustri loco & fama medicus, ad Regis Philippi & suam mortem clarus vixit. Quid Copernicus Torunensis, an non, vt olim Hercules Atlante laborante cœlum sustinuit, ita ille motuum cœli doctrinam restaurauit? Vitellius an non in Optica summus fuit? Græſepſus ante xxx. & amplius annos, non Budæi libris de arte, suum de talento & scilo, supplementum in hac nostra Academia, cum summa Polonici nominis gloria conscripsit? Nouicampianus non magnus in Theologia semper fuit? Ungariamq; à religione aberrantem, non obnixè, perorando & scribendo, quantum potuit, à præcipitio retardauit? Quod si recensere vellem, id quod pie facerem, omnes quorum eruditionis fama, libris editis vulgata est; arduum negotium susciperem. ac cum sciam me omnes non posse, citarem fortasse tantùm ex recentiore, & penè nostra memoria, Socolouium, Goslicium, Cromerum, Vapouium, Patricium, Rescium, Herbotum, Rogusium, Solicoium, Gorscium, Cochanoium, Herbestos, Scargam, Varſeuicium: infinitum enim est alios appellare, etiam fama notos: quorum singuli non in vno tantùm aliquo valuerunt, sed ad rerum magnarum, tam diuinarum quàm humanarum, cognitionem; attulerunt eam facultatem orationis, vt res ipsæ per se grauisimæ, cultu & nitore verborum ab ipsis illustratæ, id præstiterint; vt deinceps non barbara, sed elegantissima, nec inhumana & fera, sed literis & moribus culta, natio audiamus. Atenim neque Hesperus, neque Lucifer, ita est admirabilis, vt illud Poloniae & Ecclesiae decus, Hofius Cardinalis Var-miensis: qui & si non primus in Poloniam purpuram intulit: primus tamen in illa tantus fuit, vt in illo Oecumenico Tridentino Concilio, totius orbis

doctis.

Præfatio.

doctissimis & sanctissimis Patribus, Legatus Sacræ Sedis Apostolicæ, & Con-
silijs præses, præfuerit. Quo munere ex dignitate gesto, cui nationi, non di-
co non adæquauit, sed non antetulit genus & nomen nostrum? cùm ab illi-
us sanctissimi senis ore & mente, penderet orbis vniuersus. Quibus rebus
cognitum est; gentem Polonam, quæ iam pridem bellicæ fortitudinis, & sci-
entiæ militaris famam, tot ferarum nationum impetu, suis viribus, nullis ex-
ternis auxiliis, cõercito & represso, obtinebat: quæ continentia Regum su-
orum & iustitiæ laude, alienis etiã spontè oblati, imperijs abstinentium, ne-
que tanta ambitione & cupiditate superatorũ semper florebat: hanc eandẽ
omnis melioris disciplinæ, doctrinæ, honesti, constantiæ, elegantia, iusti,
æqui, diligentissimam alumnam esse, fuisseq; semper. Quam laudem etsi Po-
lonis virtus eorum peperit; eam tamen in lucem & hominum commendati-
onem, scripta doctorum virorum produxerunt: qui nisi extitissent, nos in
tenebris ignorantis iaceremus; ac ne fuisse quidem putaremur à posteris.
Qua in re laudare soleo Tacitum Imperatorem, qui scripta Cornelijs Taciti,
quem parentem suum vocabat, quouis anno decies describi, & in publicis
bibliothecis collocari, edicto iussit. Est enim laudabile, eos ab iniuria tem-
porum vindicare; per quos in hominum commendationem producti, &
obliuioni exempti sumus. Itaque mihi nil tam in votis est, quam ex nostro-
rum hominum libris proficere. Vellem autem Tacitum aliquem existere
Imperatorem, qui omnia eorum diuina & admirabilia ingenij & doctrinæ
monumenta, autoritate & liberalitate sua, extare patiatur. Ego verò quod
potui, vnus è Roxolanis meis, hominis & dicendo & iudicando summi, Sta-
nislai Orichouij, quasdam reliquias, ceu è naufragio quodam vetustatis ere-
ptas, collegi laboreq; non mediocri meo & sumptu; iuris publici esse volui.
Qui cum ingenio esset, summis quibusq; etiam antiquæ memoriæ, Philoso-
phis par: dicendi verò copia & facultate; Demosthenem aut Ciceronem,
vel Periclem æquaret: multa & in re ciuili, & in nostrorum hominum lau-
dibus scripsit: plurima contra religionis hostes edidit: historiam etiã
am attigit: adcoq; cum summis viris Italiæ amicitiam, doctrinæ commenda-
tione, conseruauit. Sunt eius ad bellũ Turcicũ cohortationes, sunt regni ge-
rendi præcepta, sunt ordinis sacerdotalis & Ecclesiæ propugnationes; va-
rius temporibus, literis consignatæ: audio quædam de Repub. autographa
ipsum à quibusdam priuatim, cùm nominis eius forsã, certè cum publicæ
utilitatis iactura, detineri. Mihi verò cupienti, eius ingenium ab omnibus
regulari; hi potissimum Panegyrici; publicè proponendi videbantur. Etsi
enim

Praefatio.

enim ille ubiq; sui similis est, id est copiosus & grauis, & qui quo velit possit dictis impellere: in Panegyricis tamen istis talis est, vt satiari iucundissimæ orationis elegantia & suauitate non possis. Narrandis enim illis, siue Regiis, siue Tarnouianis quæ à regis erant secundæ, nuptiis: ita ibi, tum Regiam & publicam, tum Senatoriam magnificentiam exposuit; ita opes nostrorum & facultates, splendoremq; & elegantiam tam in victu quàm in cultu corporis; humanitatem deniq; tam in sermone quàm in moribus, ostendit: vt non narare eum hæc, sed oculis res ipsas obuiocere, existimes. Et verò cum in argumento versetur persimili, ei quod omnium modò studia & cogitationes meritò occupauit: cuius causa tanti ab omnibus sumptus fiunt, tot substructiones excitantur, arcus ingeniosissimis emblematis intexti extruuntur: nobilitas totius Poloniae Cracouiam in Urbem Regiam concurrat, externorum Regum & Dynastarum legati conueniant: existimaui tempus ipsum monere me, vt Orichouium, illam quoq; Augusti Regis nuptiarum, senibus oblitam, iunioribus ignoratam magnificentiam referentem, è tenebris educerem: in gratiaq; tam externorum quàm nostrorum ponerem: cæteraq; eius scripta, plena huius ciuilibus Philosophiæ, cognoscendi cupiditate, eos inflammarem. Quem ego authorem, quod tuo præcipue, Ampliss. Palatine, fauore & comendatione dignum iudicaui: iccirco eum, nomine quoq; tuo insignitum, prodire volui. Cùm enim tu etiam, ad has, omnium votis cupidè expetitas, Regis Sigismundi Tertij, & Constantiæ Austriacæ, nuptias, magnum ordinem splendidissimi comitatus, equis & viris lectis confeceris: quasiq; à te ipso discedens, qui antea semper, magnitudine animi & ingenij, virtutisq; tuæ gloria & præsidio fretus, inutile tibi longum famulicium & barbaros supatores putabas, teq; ipso, magis quàm his quæ extra te essent, magnus esse malebas; nunc commutata paulisper ratione, Regij & communis Polonici honoris gratia; non tibi quidem ex hac, quamuis necessaria, profusione & splendore famam; sed ex studio & beneuolentia in Regem, fidi Senatoris & obseruantis consiliarij testimonium, quale etiam vulgo hominum satisfaceret, compararis: hoc putavi magis insignem comitatum tuum fore, in omniumq; horum, Italiæ, Persidis, Germaniæ, Moscouiæ, Austriæ, Galliæ, Silesiæ, Bauariæ, aut legatorum, aut hospitem, quibus plena videtur Cracouia, ora & oculos incursum: quòd non equos alatos aut elephantos turritos vt alij; neq; Persicum tantum, Thraciumue, aut Arabicum, aurata veste & gemmis, adamanteq; vel pyropo insignem vestitum, quo etiam tuus, etiam cæteræ nobilitatis eques, in tanta celebrata

te abuti.

Præfatio.

te abutitur, circumferas : sed rediuuium hominem Sarmatam, à me, tanquam Iolaum aut Thespesium, à mortuis excitatum, inuicti spiritus, & diuinæ facundiæ virum, sui nominis & generis virtutem detonantem; tibi cinem virtutum Regiarum, qualem Alexander ad Achillis tumulum. Homeri recordatus, optabat; qualem his istis nuptijs Regijs, quæ, ni fallor, illas Orichouianas excedent magnificentia & splendore; bonis autem omnibus, & euentu ipso, longissimè relinquent, dari cupiam, præ te agas. Puto autem, iucundam personam hanc, in tuo comitatu, tibi fore. Tu es ille quem in Ocessio & Choiennio Tomicioùc delineat Orichouius: tuæ sunt laudes, quæcunq; innocentia, continentia, magnitudini animi, constantia tribuuntur: tu, quod à Senatore Orichouius exigit, peruagatus es, vt Vlysses Græcus, aut Tarnouius Sarmata noster, multorum populorum vrbes, regum sedes, Regnorum & Rerumpub. mores. Quod si de tua doctrina, de vi & copia dicendi, de amænitate ingenij & styli tui, si de ijs virtutibus, quibus non tantum in patria, quod est maius, sed etiam, quod est splendidius, foris & amabilis & admirabilis es, tanquam testis dicam: aut, quia in tantulo teste autoritas exigua est, si grauisimorum hominum sententias de tua insigni virtute colligam: præclarum, imò absolutum, viri boni, & boni Senatoris, addo etiam magni, exemplum es. Talibus itaq; virtutibus amicum, dicendiq; rationem, qua & tu vales, amantem, Orichouium hunc meum, sapientissime & Amplis. Senator, benignè accipe: & quia non est quantiuis precij, vt qui libertate Romanis, Persis nobilitate, sapientia Græcis non concedat; etiamq; quia Regis, vt decet, studiosissimus est; in Palatium quoq; si placet, introduc: meq; post eum aliquo loco, & apud te semper, quod facis, esse patere, & vbicunq; expedire putaueris. Vale Senator Amplis. & his virtutibus quibus præstas, Rempub. diu, & tuos, & literas bonas tuere. Cracouiæ ex ædib. meis in vico S. Floriani. Anno Domini, 1605. VI. Kal. Dec.

ILLVSTRI DOMINO IOANNI TAR-
nouio Comiti, Ioannis Crac. Castellani filio, Sando-
miriæ Capitano, Ferdinandi autem Regis Romani Aulico.

STANISLAVS ORICHOVIUS RVTHENVS S. D.

Panegyricum, cliens patris tui clarissimi viri, ad te
mitto: vt eius Ferdinandi Regis laudes cognoscas, in
cuius aula es illustri. Magnus & memorabilis Rex, cum
cæteris rebus omnibus, tum quod in patriam nostram benigne
effusus, et iterum alias nobis felices ac faustas confecit nu-
ptias: quas silentio præterire, neq; ius, neq; fas est: ne vel in-
grati erga tantum regem, vel ad illius officium muti, esse vide-
amur. Tibi porrò adscripsi lucubrationem hanc: vt dum in
aula Ferdinandi Regis adolescentiam tuam traducis elegan-
ter: cognoscas, quæ te absente, Ferdinando auctore, in patria
tua gerantur. Cum enim sis vnicus, non solum præclari pa-
trimonii, sed etiam paternæ hæres gloriæ: id spectare debes,
qualis patria, qualem ciuem te sit habitura. In qua cum ma-
iores tui principatum semper tenuerint: te in ea quoq; primas
sequi, nec in vltimis consistere, pulcherrimum fuerit. Ad id
cohortentur te, cum prisca maiorum tuorum exempla, tum pas-
tris tui viua, atq; recentia. Meum autem in te studium gra-
tum tibi esse cupio: proq; mea erga patrem tuum obseruantia
abs te peto, vt me in deditorum tibi numero habeas. Quod si
feceris, dabo operam, ne te paterni clientis poeniteat. Sed iam
Panegyricum audi, quem non ille Atheniensis Isocrates,
præclarus eloquentiæ auctor: sed barbarus, ac Polonus
Scriptor confeci. Quem quidem cupio tibi esse
commendatissimum.

✻ ✻ ✻

P A N E G Y R I C V S
N U P T I A R V M
S I G I S M V N D I A V G V S T I
P O L O N I Æ R E G I S .

V T O V O S S C I R E E X
me velle, quonam modo Regis
nostri fuerint institutæ, & con-
fectæ nuptiæ: tum etiam, quæ
ratio aduentus reginæ: qui illi-
us excipiendi modus: quod ho-
minum studium, quæ spes, que
alacritas, sub aduentum illius,
in Polonia fuerit. Hæc vos à me fortasse in hoc con-
fessu vestro requiretis. Morem vobis geram, neque
patiar vos tanti expertes esse gaudii, cui par haud scio
an poterit reperiri. Narrabo ergo vobis rem iucun-
dam auditu: eorum etiam cognitione dignam, qui
literis seruant res in Polonia memoratu dignas: idq;
faciam vt in *πανεγυρι*, solet; in qua sedatis animis lætæ
traduntur, & accipiuntur res. Abstinebo igitur ab illo
dicendi genere sublimi, perturbat enim animos. Hu-
mile etiam non attingam, extenuat enim res. Medio-
cri oratione erimus contenti, quæ vos lætificet, ac

A

omni

Panegyricus Nuptiarum

omni spe deteriore leuet. Quod sit munus meum videtis: nunc vestrum illud erit officium, has vt fauentes audiat nuptias. Res ipsa sibi apud vos audientiam faciet, si & initium, & exitum nuptiarum volueritis perattentè cognoscere: quibus neque sumptu magnificentius, neque apparatu splendidius, neque spe bona iucundius, homines se vidisse quicquam, aut audisse, aut legisse, passim commemorant.

Et ne proœmiū narratione fiat prolixius, rem ipsam dicam. Quod vt cumulatè faciā, altiùs paulò, rei explicandę causa, repetā veteres illas, & proprias Austriacę domus laudes: in qua salutem terrarum orbis inclusit Deus, vnde humanum genus in rebus dubiis spem, in afflictis consiliū, in perditis verò flagitaret auxiliū. Hęc est enim illa domus, quę non solum Germaniam, sed omnes vicinas gentes, ad cōmunem salutem est amplexa: quas illa affinitatibus, & cognationibus deuinciens, non patitur dissidio interire. Eius rei testis est Germania, quam tot bellis ciuilibus afflictam, & perditam, recreat atq; reficit, diuina Caroli Cęsarıs virtus. Testis est Hungaria, quam tot annos Ferdinandus rex contra furorem tutatur Turcicum. Testis est Boœmia, quę ciuili motu sedibus suis conuulsa, huius istius regis sapientia est constituta. Denique testis est Polonia, quę Austriaco foeta sanguine, clarissimos Principes, atque Reges, Germanis, Hungaris, Bocemis, atque

Sigismundi Augusti Regis Poloniae.

atque Polonis progeniuit. Quæ est enim Germana gens nota & illustris, quæ sanguinis sit expers Poloni? & quæ ad Helizabetam Alberti regis, Austriæ Ducis filiam, Casimiri vxorem, suum genus non referat? Ex hoc enim sacrato ac regali fonte, profluxerunt ad hominû salutem, Bauari, Rhenenses, Misnenses, Brandenburgenses, & Pomeraniæ Duces. Ex hoc eodem ad suum caput reuerso quasi riuo, nati sunt Maximilianus, Ferdinandus, & Carolus, Austriaci Principes. Hi enim Anna Vladislai Poloni filia editi, Ferdinandi regis filii, Casimiri autem clarissimi habentur nepotes. Tanta rerum, & cognationum inter Austriam, & Poloniam est vicissitudo, vt vltro citroque inter sese vnum atq; idem commeet genus: vt modo ex Austria in Poloniam profluat, modo ex Polonia in Austriam, tanquam ad initium ortus sui, recurrat: vt mihi videatur Deus, tanta necessitudine Austriam cum Polonia propterea iunxisse, vt vna absque altera neque stare, neque salua esse posset. Qui enim quæso Austria staret, nisi Ferdinando regi Annam vxorem genuisset Polonia? Nostra verò quæ sors, aut quæ ratio futura fuisset, nisi nobis Austria alteram etiam Ferdinandi misisset filiam? Ipsa profectò orbitate debilitati, non solum extincti, sed etiam oppressi fuisset. Cum enim Elizabetha regina prior, morte spes nostras fefellerisset: idem Ferdinandus non magis Elizabethæ quàm

Panegyricus Nuptiarum

Poloniæ pater, altera filia Catharina orbitatem nostram est consolatus: quæ collapsas in sorore spes nostras instauraret, suoq; iusto cum rege nostro connubio desperare nos vetaret: ac pacem, otium, & tranquillitatem in Polonia constitueret.

Quod Ferdinandi regis beneficium in Polonos tantum est: vt non modo ego, qui nullus sum: sed ne illi quidem veteres Cicerones, atque Crassi, possent verbis, quantum illud sit, exprimere. Etenim cum illa clarissima & imperiosa Iagellana familia, ad vnum Sigismundum Augustum sit redacta: quantus tandem metus ille fuit, in vnius hominis mortalis, & caduci anima, tantum genus periclitari? quo genere, inquam, extincta olim in Ludouico rege Hungariæ & Poloniæ, regia stirpe: de integro Polonia est condita, cum maiores nostri Vladislao Iagelloni Lithuano regi regnum tradiderant: ac illud maximis hostibus, periculosissimisque bellis, virtute, consilio, atque labore eiusdem hominis, conseruarant. Qui decedens reliquerat imaginem, non solum corporis, sed etiam animi sui, Vladislaum filium: qui annos natus duos & viginti, duorum regnorum REX fuit: Hungariamque, & Poloniam furori Turcico ad Varnam cum opposuisset: cæsus ab Amurate in prælio cum exercitu est.

Quid Casimirus huius istius Vladislai frater? cui labori pepercit? quos sumptus non fecit? quæ pericula

Sigismundi Augusti Regis Poloniae.

eula non adiit? dum Daciam (Valachiam nunc vo-
cant) contra Bayffetum Turcam defendit? Iam huius
Casimiri illustres filii, magni autem reges nostri, Vla-
dislaus in Hungaria: Ioannes Albertus, & Alexander,
& Sigismundus in Polonia: in quo tandem discrimi-
ne non sunt versati, dum contra Turcas, Moschos,
Scythas, atque Dacos nomen tuentur Romanum?
Sed nimis longinqua sunt fortasse quę commemoro.
Adest Sigismundus Augustus REX, Iagellonis incly-
ta soboles: qui postrema pueritia rex factus, maiorum
suorum decori nulla in re defuit: qui nuper Daciam,
non dolo, neque bello, sed iustitię, atque clementię
fama deuicit: illamque bellicosam, ac verę Romanã
gentem, quę Turcas sæpè fuderat: Matthiam Hun-
garum deuicerat: Ioannem autem Albertum Polo-
num profligarat: ditionis suę nuper fecit, mira beni-
gnitate fortunę. Tantum nomen Iagellonum est,
tanta laus, tanta virtutis præstantia, vt quoquo te con-
uerteris, siue ad exortum solis, siue ad occasum, siue
ad meridiem, siue ad septemtriones, plurima virtutis
monumenta huius inclytę gentis reperias: & tamen
tam potens, tamque salutaris orbi terrarum familia,
in vno Sigismundo Augusto his annis periclitabatur:
cũ nulla propagata sobole sustentaretur, prohibere-
turque à ruina. Quam rem miseratus Deus misit ex
Austria iterum, non tam vxorem, quam alteram spem

Polo-

A 3

Panegyricus Nuptiarum

Poloniæ regno : quæ nobis Jagellonum gloriosam
conseruaret domum , illamque prole aleret fecunda,
ac perpetuaret nunquam interitura sobole.

Qua in re vir excellens Nicolaus Radiuilus Olicæ
Dux, Lithuanici Princeps Senatus, strenuam nobis,
& fidelem nauauit operam. quo internuncio Catha-
rina Regi desponsa est , ac Regina Viennæ nobis est
designata. Magna profectó hæc est Nicolai Radiuili
laus, summi, & clarissimi viri : qui pronubus fuerit in
connubio conciliando tali, quo vniuersa exhilarata
est SARMATIA : tantaq; lætitia affecta, vt non modo
homines, atque vrbes, sed syluæ ipsæ mediusfidius,
agri, atque fines regni, lætificati esse videantur huius
Reginæ in Poloniam aduentu : vt post Poloniam cõ-
ditam, nulla regina maioribus votis, neque meliori-
bus ominibus, in SARMATIAM venerit. Quod vt fœ-
lix, faustumq; sit nobis, SARMATIÆ, patriæque no-
stræ, ac omnibus Christianis gentibus, atque nationi-
bus, id omnes velle, & optare debemus. Qualem Re-
ginam, & quo genere prognatam, & quam obcausam
in Poloniam missam habeamus, audistis. Nunc quo
studio, quo ornatu, quanto denique rerum omnium
apparatu excepta à Rege, Regnoq; sit, benignè, atten-
teque audiatis.

FERDINANDVS REX cùm statuisset, pro veteri
instituto Austriacæ domus, Poloniæ regno periclitan-
ti opem

Sigismundi Augusti Regis Poloniae.

ti opem ferre: nihil prius habebat, quàm vt eã filiam,
quam mortuo Mantuæ Duce viduam apud se habue-
rat, SIGISMUNDO AVGVSTO regi, Nicolao Radiui-
lo internuncio, collocaret. Sed cùm & Nicolaus Ra-
diuilus Lithuanicæ ditionis Palatinus esset, & Ferdi-
nandus regii honoris præcipuam curam duceret: op-
tabat aliquem è regno ab Augusto ad se mitti, cum
quo pro ratione regni filiam suam desponderet Regi.
Ad hanc rem deligitur Sacerdos fide excellens Ioan-
nes Prerebicus Procancellarius Regni: ac Viennam ad
Ferdinandum mittitur: qui sacramento rogatam Ca-
tharinam, Regis nomine, cum Nicolao Radiuilo, iussu
Ferdinandi patris, despondit. Et cum Ioannes Prere-
bicus Sacerdos cœlebs esset, firmare communionem le-
citi, pro more regum, sacramentum non potuit. Qua-
re Nicolao Radiuilo data erat prouincia, vt ad speci-
em connubii regii, vnà in lecto cubaret cum sponsa,
præsentibus Ferdinando patre, & fratribus sponsæ.
Quæ acta, & transacta cum Ferdinando Viennæ cùm
essent: ad Kalen. Iulii ab Augusto Rege nuptiis dictus
est dies: ad quem inuitantur multi è Germania Du-
ces, Carolus autem Cæsar in primis: Proceres etiam
regni ad idem tempus conuocantur. Excitatur mirã-
dum in modum Polonia hac nuptiarum fama: exar-
descitq; studio visendæ Reginae, ac illius obuiis vlnis
excipiendæ. Ad eam rem non auro, non argento, non
serico

serico parcitur. Veteres recluduntur gazæ, sanctius ærarium promitur in profusissimos sumptus. Feruent tabernæ mercatorum, supellex preciosa quæritur. Pudet quotidianarum vestium: purpura, atq; byssus exquiritur. Aureæ, inauratæq; uestes, frameæ, ac tiaræ comparantur. Totum genus mechanicum cura, & vigilia nocturna, atq; diurna occupatur. Perstre-punt officinæ artificum. Certat materia cum opere in equis, virisq;. Fabri mediufidius ipsi non tum plus ferri quàm aurifices auri, per Poloniam omnibus exercebant incudibus. Ingens enim profusio fiebat pecuniarum, dum spreto, & neglecto sumptu, pro se quisq; ad id certat, vt Catharinam, tanquam Deam quandam coelitus demissam, paratus, atq; instructus, excipiat. Ad quam rem vir cum antiqua nobilitate tum prudentia insignis, Spitko Iordan de Zaklicino Regni thesaurarius, profitebatur Regi Regnoq;, suam fidem atq; operam. Qui summas Regum opes esse dignitatem, & auctoritatem cum duceret: omnes pecunias inferiores esse amplitudine regia putabat. Et cum magna rerum copia, publicam è regno exterminaret ille inopiam: ne suis quidem profusis parcebat sumptibus: quibus se, suumq; equitatū ita comparauerat: vt omnes quæstos Persicos atq; Turcicos, apparatu superaret.

Cæterum tanto studio præoccupatis omnium animis, Sigismundum Augustum febricula interpellat: ac præsti-

Stigismundi Augusti Regis Poloniae.

ac praestitutam diem nuptiis illum obire vetat. Itaq;
coactus, profert tempus in A. D. Kaleñ. Augusti:
& ad hanc eandem, Catharinam differt. Instante die
Catharina à patre dimissa, cum Ferdinando fratre Vi-
enna iter ingreditur: Maximilianus etiam frater illius
maior, se consequuturum pollicetur. Et cum Olomū-
cium aduentaret; Rex illi Cracouia obuiam misit, tres
lectos Senatores suos: Andream Noskouium Plocen-
sem Episcopum, reuerendum ætate uirum: tum Fœ-
licem Srenski Plocensem Palatinum, fide & nobilitate
clarum: deniq; Ioannem Ocescium Cancellarium,
consilio & lingua promptum. Hi tres tum simul illu-
stri cum equitatu, Olomuncij Catharinæ occurrerūt:
illiq; aduentum in Poloniam fœlicem, ac faustum pre-
cati; omnia ad illam detulerunt officia viri Regis. Dū
hæc Olomuncij aguntur, Rex duas clarissimas, & pri-
marias in regno fœminas, obuiam vxori misit: vnā
Sophiam Christophori Sidlouicii Cracouieñ. Ca-
stellani viduam: alteram verò Barbaram Petri Kmi-
thæ Cracouieñ. Palatini coniugem, splendido cum e-
quitatu: Petro Boratinio equitum illorum magistro.
Interea Rex falsò edoctus, Maximilianum fratrem v-
xoris aduentare: Ioannem Drohoiouium Cuiaien-
sem Episcopum Oswiecimium cum turma equitum
miserat, qui illum in illo confinio exciperet. Verū
vanum illud Episcopi iter fuit. Maximilianus enim

B

priusquam

Panegyricus nuptiarum

priusquam Olomuncium attingeret, morbo impeditus, ex itinere Viennam redierat: non sine grandi molestia Augusti regis: qui tanti Regis presentia magnoperè iuuari suas nuptias, ornariq; putabat. Nihilominus pompam adornat forma & specie visenda: proq; hoc illius studio, ex omni Polonia ac Lithuania, Cracouiam concursus fiunt. Completur vrbs. Adfunt etiam Tesinensis, Bregensis, ac Olesnicensis, è Silesia Duces. Inter hos Albertus Brandeburgensis Marchio, Princeps Prusis, vt Mars alter, splendore, & ingenio militari vehementer excelluit.

Tum ab Iulio Tertio, M. Antonius Maphæus: & à Carolo Cæsare Legati missi veniunt. Prætereo alias legationes illustres, quibus hæ nuptiæ sunt celebratæ. Ingens decus aduentanti conciliatur reginæ, pōpaq; instituitur tanta celebritate digna. Et quoniam alij aliis rebus visuntur: Polonis equitatu, quo plurimum possunt, congressus celebrare publicos mos est. Itaq; triduo ante aduentum reginæ, Rex omnem suum equitatum vitra Cleparianum recensuit: ac secretos à satellitibus aulicos, in hunc modum disposuit; vt singulos aulicos ornatu Hungarico, singuli sequerentur in equis hastati pueri, omnes cristati, variisq; & proiectis in altum, gruū ac struthionum, redimiti pennis. Ordinem aulicorum ducebant, Lucas & Andreas Gorcani Comites, magna regni spes. Tum Stanislaus

Lwowski:

Sigismundi Augusti Regis Poloniae.

Lwowski, & Caspar ZEBRIDOWSKI, & Anselmus Gostomski. Hos sequebatur ordo, quem claudebant Martinus Herborthus, & Petrus ac Stanislaus Barfones cum Garnis, aulici illustres. Porro aulicorum satellites Rex contulerat vnum in agmen, splendidum armis, equis, virisq;. Talis census aulae eo die fuit. Postridie bene mane Regina cum Ferdinando fratre Balicium venit: villa haec vrbi vicina, Bonarorū est: quam ipsum L. Lucullū aedificasse diceret: ibi lauit, ac pernoctauit. Quo loci Rex illi miserat auream rhedam cum equis octo rhedariis, auro multo praeditis. Mane ipso illius aduentus die, quae fuit sabbatum à feriis diui Iacobi primum: excitantur classico milites, ruunt in campos equites, ac pedites sese portis effundunt, omni ornatu, apparatuq; bellico parati, atq; instructi: quorum fulgentia arma, splendorq;, seuerissimi etiam viri oculos facile perstrinxisset.

Episcopi ante omnes, suas producunt in aciem turmas: quorum princeps Nicolaus Dziergouius Gnesneñ. Archiepiscopus, & regni Primas, trecentos lectos in armis ostendit equites. Hunc consequitur Andreas Zebridouius Cracouieñ. Episcopus: paulò impari numero, sed splendore planè pari. Deinde Ioannis Drohoiuij Cuiauieñ. Episcopi succedunt cohortes, in quibus à viro virum lectum fuisse diceret. Tum Andreas Zarnkouius Posnanieñ. Epis-

copus, cùm nobilitate sua, tum robore militum conspicuus. Hoc loco ponendus erat Andreas Noscouius Plocensis Episcopus: sed is in comitatu Reginæ aberat, cum Fœlice Srenski Plocensi Palatino, & Ioanne Ocescio Cancellario, ac cum Petri Kmithæ instructis non tam ad pompam, quàm ad pugnam equitibus. Iam Iacobus Vchanſcius, magnum Episcoporum in Polonia supplementum, & ipse addiderat Episcopali agmini manipulū satellitum illustrem. Deniq; Stanislaus Hofius, Varmiensis Episcopus, vir bonus, & doctus, condecorauerat ipsum hunc Episcoporum cœtum. Ex minoribus quoq; sacerdotibus, Ioannes Prerebius Procancellarius, & Georgius Podlodouius Secretarius Regius, huic Episcopali agmini decora quasi addiderant corollaria.

Sacerdotes Senatorius sequebatur ordo, in quo principes Ioannes Tarnouius Castellanus, & Petrus Kmitha Palatinus, Cracouienses, duo magni atq; spectati viri fuerunt. Deinde Nicolaus Odnouius Sandomiriensis: Martinus Zborouius Calisiensis: tum tres Coscieleciij, Siradiensis, Lanciciensis, & Wladislauensis: deniq; Ioannes Meletius Podoliæ, Palatini. Hos sequuntur Castellani qui has condecorabant, ornabantq; nuptias: vt Petrus Zarnkouius, Posnaniensis: Petrus Zborouius, Sandomiriens. Georgius Conarski, Calisiensis: Stanislaus Matieiouius, Voiniciensis & aulæ

Sigismundi Augusti Regis Poloniae.

aulæ Sceptriger regiae: Spirek item Iordan Sandecensis, supremus regni Quaestor, de quo superius est dictū: deniq; Valentinus Dēbinius, Biecentis: Nicolaus Misco uius, Radomiensis: Ioannes Boner, Chelmenfis: Florianus Zebridouius, Oswiecimensis: Nicolaus Lutomirius, Cechouieñ: Nicolaus Radieiouius, Gostinensis: Et Ioannes Tomicius, Rogosnensis: deniq; duo de Kretkow fratres: compluresq; alii senatorii ordinis viri, quos enumerare longū est, & non necessarium: aderāt tamen frequentes: qui cum praesentia sua, tum copia, ornabant hanc, augebantq; pompam regiam. Post hos sequuntur Lucas, & Andreas Gorcani fratres, visendo apparatu, vt omnium consensu facile tulerint his illi nuptiis parteis priores. Nihil omnino nugarum in illorū equitatu fuit. Tanta enim cura suas apparauerant turmas: vt neq; virum alio equo: neq; equum, alio viro indigere diceres. Ordo & forma, regiae turmae persimilis fuit. Post singulos enim tres ornatissimos equites, tres hastati, & scutati sequebantur pueri, plurimo auro, veste, & excelsis alitum pennis ornati. Hæc Gorcana turma tulerat laudatæ huius regiae pompæ decus. Sed hæc laus Gorcanæ familiae, patria & auita est. Viguit enim semper in hac familia disciplina equestris, præcipuumq; Gorcanorum decus illud fuit, splendere, ac præstare apparatu equestri.

Gorcanis proximi fuere quatuor de Dzialino Prutheni fratres, qui alteram Italico, alteram Hungarico cultu turmam ducebant, viris, & equis illustrem: post hos Prutenus Zema Germanico ritu adæquabat aliorum laudem. Sed ego in hac tanta rerum admirabilium luce cæcutio, cùm tot illustrium virorum splendore captus, obuios imprudens alios præteream, alios vero absq; discrimine ponam. Stanislavum enim Ostrorogum in hac illustrium virorum turba penè præterieram: quem ob vetustatem familiæ, & ob illius apparatus splendorem, in principibus iure ponere debebam. Aderat enim, turmamq; ornatissimam ducebat, viris & equis insignem: magnumq; huic pompæ addiderat ille decus. Iam Gabriel Tarlo cùm cæteris rebus, tum duobus nepotibus, Ioanne, & Nicolao Præmisliensi Vexillifero, spectatus vir admodum fuit. Hieronymus etiam Businius Cracoviensis, & Stanislaus Orlicus Russiæ, Salinatores, ornati viri, hoc in numero fuerunt. Sed quid ago? aut quomodo me fero? Non homines, sed stellas dinumerare videar, si ordine persequar qui viri, qui heroes ad illam celebritatem nuptiarum ex Polonia conuenerant. Aderat enim illustrium familiarum viri, Tarnouii, Zarnkouii, Ligessones, Ossolinii, Herborthones, Stadnicii, Lasfocii, Olesnicii: deniq; viri fortes, ac strenui Christophorus, & Prezlaus Gnoiensci: cæteri; quos generatim

Sigismundi Augusti Regis Polonia.

neratim ponere cum res ipsa, tum ratio instituti operis me cogit: ne non Panegyricum nuptiarum dicere, sed catalogum hominum canere videar: quod cum re ipsa absurdum, tum ab hoc meo instituto alienum est. Præsertim cum Lithuani quoq; prætereundi non sint: de quibus paucos ponam de multis, ut Virsilium Castellatum Vilnensem, ut Kisgalum, ut Chodkeuicium Succamerarium: nam de Nicolao Radiuilo dicam alio loco. Hi tres Lithuaniae Proceres plurimum huic addiderant pompæ. Ipsi quoque à Silesia, Pomerania & Prussia duces, decenter prodierant instructi.

Copias omnibus promiscuè in aciem ad Lobzouium ultra Cleparianum productis: rex suas quoque copias educit: negotiumque Florianò Zebridouio Oswiecimensi Castellano dat, agmina per legiones, atque turmas digerendi: quæ ille iussus scienter administravit. Primo enim loco posuit aulicos à satellitibus secretos: eo modo, & eo ordine, quo erant nudius tertius, ut iam est dictum, à Rege ipso dispositi. Post hos, regios pueros insignes equis, & albo Hispanico cultu: tum equestres satellites regios, dextraducentes optimos, & exornatissimos Turcicos, & Hispanicos equos, auro, gemmis, atque monilibus ornatos. Post hos cubicularii sequebantur regii Hungarica specie: hi auro, argento, vestèque prætexta fulgidi, regium claudebant agmen: quo nihil neque

Panegyricus nuptiarum

dici, neque fingi speciosius potest. Alteram legionē Zebridouius confecerat, ex delectis Senatorum satellitibus: cuius aciem exornabat Gorcana turma insignis, & illustis: quam verè legionem Martiam appellares. Tertia legio aulicorum satellitum. Quarta Episcoporum. Quinta Germanorum. Sexta verò promiscuè licet, minimè tamen vulgaris turbæ fuit. Porro peditatus varius, fuit per classes diuisus. Primo loco fuerunt Cracouienses nobiliores ciues: secundo Italici homines: tertio mercatores: tum Casimiræ pedites: denique Clepariana, & Stradomiæ plebes. Numerosus hic peditatus admodum fuit, glandibus atque tormentis instructus.

Exercitu omni hunc in modum disposito, Rex proficiscitur ex arce, in Principum & Senatorum nobili comitatu, cum Bona matre, ac Regina Hungariæ & illius filio, & cum sororibus tribus: ad Lobzouiumque ad exercitum venit. Quo in loco duo illi tabernacula fuerunt posita: inter quæ via panno rubro strata erat. Interea Catharina Balicio profecta, mediam se curru legionibus infert, magno præeunte cõitatu. Dextra adæquitabat illi Ferdinandus frater: sinistra vero Nicolaus Radiuilus, tanti inceptor & cõfector connubii: quæ etiam causa fuit, cur ille in Senatorio non interfuerit equitatu.

Reginã princeps excipit aulicorum insignis legio.

Tum al-

Sigismundi Augusti Regis Polontæ.

Tum altera ordine. Deinde cæteræ. Ingens exoritur clamor vndique salutantium: ac aduentum illi congratulantium. Sed hæc pompa admodum lenta fuit, propter confertissimas legiones, ac pulueris & solis vim. Nimium enim Iunone secunda, ac sudo celo hæc agebantur omnia. Tandem est ad tabernacula, regisque statua peruentum. statur, ac rheda sistitur. Cumque Catharina descendisset: rex illi obuiam è tabernaculo, cum omni suo comitatu prodit: vxorem, ac illius fratrem Ferdinandum salutatur, ac dextram iungit. Idem faciunt cæteri. Interea Ioannes Prerebius Procancellarius, luculenta oratione, regis nomine, aduentum reginæ gratulatur. Capita autem gratulationis petiuit ab laudibus Austriacæ domus: quibus pertexerat Iagellani nominis quoque decus: absoluerat verò illam communi totius regni gaudio. Magnum hic vir, eo tempore, ingenii sui documentum dedit. Nam & Viennæ, pro amplitudine regia, grauitè omnia negotia, Radiuilo socio, cum Ferdinando de nuptiis transegerat: & hoc ipso tempore ita perorauerat, vt veteres illos regni Poloniae Cancellarios, Tomicios, Choiennios, atque Matieiuos, laudatos viros, nobis referret. Salutata hunc in modum regina: illæ currus, Rex autem cum Ferdinando equos, conscendunt. Rex cultu Hungarico, Ferdinandus Hispanico, currum præcedunt. Regi à sinistra Io-

Panegycticus nuptiarum

annes Sigismundus sororis filius, eques incedit. Post regem armiger regius scuto regio insignis sequitur. Igitur itum in urbem continenti agmine est: cuius initium in Clepariano, finis verò in arce fuit. Currus inter medias phalanges procedunt. Delecti pedites circum currus ibant: cæteri autem editum arcis montem conscenderant: ac inde glandibus, & tormentis quatiebant aëra, urbemque. Omnes domus, atque urbis vias, homines visendi studio infederant. Nemo in tanto hominum numero est repertus, qui huic decori simile se vsquàm vidisse aliquando diceret. Ferunt, Buda capta Solymanum Turcam, ex omni exercitu splendidissimos viros delegisse, quibus cum Budam intrauerat: sed tamen iidem illi qui id viderunt, nullo modo illum splendorem Turcicum, cum hoc Polonico conferendum putant. Sed hoc illi viderint.

Regina curru in urbem inuecta, comitante Bonamatre, & sororibus regiis, per medias acies arcem ascendit: ac in æde Stanislai, sacris de more exosculatis; ab Andrea Zebridouio Episcopo Cracouien. in corona sacerdotum, accurata oratione salutatur. Qui ante omnia Deo Optimo Maximo egit gratias, quòd summorum regum coniunctionem, connubio tali potissimùm deuinxerit: deinde quàm illius aduentu exhilarata sit Polonia docet: tum illi aduentu gratula-

Sigismundi Augusti Regis Poloniae.

gratulatur ornatissimis verbis ; breuiter commemo-
rans, quam spem Ecclesiae Dei, quam salutem reipub:
illius pollicerentur nuptiae: denique ad tuendam pi-
etatem reginam est cohortatus; hanc enim solam
decus, & ornamentum reginarum esse, grauissimis
probabat sententiis: ad extremum se, sacerdotesque
cum suis, tum regni, in clientelam illi, atque in cu-
ram dat. Digna haec fuisse oratio dicitur, cum Andrea
Zebridouio erudito viro, tum vero tantorum Regum,
& Principum conuentu. Sacerdotes deinde, modu-
latis carminibus, aduentum illius in aede concelebra-
bant. Et cum ad uesperasceret, inde digressi, per tha-
lamos diuisi, via, & pompa requierunt defessi. Postri-
die mane à Nicolao Dziergouio Archiepiscopo nu-
ptiale adornatur sacrum: cuius munus in Polonia est,
reges, & reginas coronare. Aedes ipsa Stanislai multa
ueste stragula, inaurataq; consternitur. Editus etiam
locus coronationi, aede in media apparatus, summa
cura, atq; diligentia, I. Lutomirij Bresinensis Castel-
lani: cuius erat munus ornandi, sternendiq; templa,
atque atria preciosissima ueste. Sub sacrificij tempus,
prodeunt è thalamis, coronatus Rex, & Catharina
vidua exteriore ueste nigra, interiore vero aurea nupti-
ali uestita: quam deducebat Ferdinandus illius frater.
Hanc consequitur Bona mater cum filiabus, & nobi-
lium matronarum turba. His praecedunt Principes, &

Panegyricus nuptiarum

Senatores regni cum regiis insignibus : Ioannes Tarnouius coronam ferebat , Petrus Kmitha sceptrum , Nicolaus Odnouius malum aureum , Sigismundus Volscius gladium , alii item alia. In ædem cum est peruentum , rectâ pergebant ambo ad Archiepiscopum ante aram , indutum sacra religiosaque veste. Cui Rex obtulit Pontificium diploma Iulii Põtificis : secundum quod potestatem sibi petebat dari matrimonii ineundi , & cum sororis suæ patruelis filia , & cum prioris Elizabetæ vxoris suæ sorore. Quod etiam est factum. Archiepiscopus enim cum se illi ad genua submisissent , vtrumque ab incestu absoluit : & idoneos esse ad connubium , de sententia Pontificis pronunciauit. Catharina mox vt absoluta fuit , viduitatis suæ vestem ante aram deposuit , ac in nuptiali veste , fidem de integro marito Regi , authore Archiepiscopo , despondit : ac vterq; sacramentum Viennæ vtrunque per legatos datum , vtrò citròque confirmat. Accepta & reddita connubij fide , Rex , & Regina , duobus tribunalibus in conspectu omnium consederunt : deinde inter sacrificandum ab Andrea Zebriouio Cracouiensi , & ab Ioanne Drohoiouio Cuiaviensi Episcopis , illius coronationis ministris , regina ad aram admota , in Episcoporum cœtu inuncta primo : deinde ab Nicolao Dirgouio Gnesnensi Archiepiscopo coronata est more maiorum : quod illi , nobisq;

Sigismundi Augusti Regis Poloniae.

bisq; foelix fit, atque faustum. Et cum illi sacramentū Christi Dei nostri Archiepiscopus communicasset: illud sacrum nuptiale fuit peractum: quod Ioanne Virbcouio chori regii magistro, tanto vocum concentu à symphoniacis modulatum fuit, vt non Iosquini modo Belgici, neque Adriani cantores Gallici; sed Musæ ipsæ nouem suo cum Apolline, ad cantum illorum siluissent, oblitæ cytharæ plectrique. Fecerat autem modos Venceslaus Samotulinus regius Musicus: cui ad summam artis præstantiam, nihil præter vocem defuit. A sacrificio, templo omnes discedunt, ac prandium petunt. Discumbitur: medium se collocat rex: dextra Ferdinandus, hunc ponè Papæ & Cæsaris legati: tum Prussiae dux, deinde ordine reliqui sequuntur Duces. Sinistra vero Catharina recubuit. Infra Bona mater, ac regina Hungariae cum filio: tum sorores regis: deinde matronæ, pro loco, & honore quæque sui viri accumbunt. Regii verò honoris insignia, Lucæ & Andreæ Gorcanis traduntur: quorum Lucas sceptrum, Andreas vero aureum malum reginae, inter epulandum gestabant: qui honos, Gorcanis à Rege ipso habitus, amplissimæ laudi illis tum fuit. Hunc in modum procurate Petro Kmitha, Palatino & regni Sceptrigero summo, discumbebatur in accubitu: cui ob administrandi negotium, vltra Stanislaum Macieioium Voiniciensem Castella-

Panegyricus nuptiarum

num & aulae Sceptrigerum, adiuncti erant à rege quatuor periti rerum aulicarum viri: Valentinus Dembienski Biectensis, Nicolaus Miskouius Radomienfis, Florianus Zebridouius Ofwiecimensis, & Nicolaus Radieiouius Gostinensis, Castellani. Hi praediti sceptris, prouidebant cuncta in regia, his nuptiarum diebus. Igitur epulatur magnificentissimo triclinio, auro & argento, multaue veste stragula constrato. Dies hic hilaris sumptus à rege & conuiuis est.

Sed quod Catharina ad aram communicauerat: nullus in aula ludus, neque chorus, ob religionem, eodie fuit. Postridie manè Philosophorum Collegium Reginam adit, ac illam frequenti atrio, docta admodum, & accurata oratione salutatur: quam pro Collegio habuit vir bonus, & spectatus Theologus Benedictus Cosminius.

Pro regina respondit Ioannes Langus Silesius: collaudatq; Collegii fide, magnis laudibus gymnasium Cracouiense ornauit: illudque seminarium omnium virtutum in Polonia appellauit. Itur deinde in triclinium, ac prandetur eo modo & ordine, quo pridie praesum fuit. Et ut in pauca hunc diem conferam: post caenas & post certamina & ludos; sternitur genialis lectus in interiore thalamo, rara, & non alias, uti ferebatur, visa apud reges cortinarum magnificentia. In quibus ut ortus nostri authores, ita calamitatis
parentes

Sigismundi Augusti Regis Poloniae.

parentes, Adam & Eua, ad effigiem veritatis stabant
textu depicti, ambo per omnes cortinas auro pretextati. Et quoniam illarum primorum parentum effigies,
præter cæteras res visendas, admirabili fuerunt materia & opere: eas ad Cebetis instar demonstrabo: ut
inde cum opus ipsum præclari artificis, tum verò ingenium optimi regis pernoscat: quod ex studio ipsarum rerum potissimum cernitur. In prima cortina,
ad caput genialis lecti, parentum nostrorum contextu expressa felicitatis cernebatur effigies: in qua felices illi cum essent, non erubescabant nudi. Porro utriusque nuditas ita commouebat animos, ut viri
Euarum, Adamo vero lasciuæ introgressæ arriderent puellæ. Aperta enim pube, ille viri, hæc foeminae sexum, sinu ostentabant pleno.

Secunda cortina arboris pomum, & serpentis referebat suatum, tanta arte, ut & serpentis fallacias, & Euarum gulam, & Adæ peccatum, loqueretur ipsa cortina.

In tertia repræsentabatur exilium illud nostrum miserum, & calamitosum. Hic fugam Adæ, & trepidationem Euarum; tum Deum iudicem iratum perhorresceres: teque damnari unam, ac de te sententiam ferri, spectans diceres: ita omnibus umbris ac partibus cortina peccatum Adæ, & iram Dei in nos, exaggerabat. In quarta, labor & dolor noster, ob oculos proponebatur. Adam infelix, mortali indutus pelle,
patria

Panegyricus nuptiarum

patria pulsus, alienam colebat terram grauibus rastrois: Eua vero proterua, humilem, horrida in pelle, seruabat casam, geminam circū sinum educans sobolem. Casæ cespite culmen congestū cernebatur: tum variæ circumquaque, supraque insuetæ volucres obstrepebant Eux, casaque volabant: peccatum exprobrantes, ac illi insultantes exuli.

In quinta, gratum Deo Abelis sacrificium, Caini contra ingratum, proponitur: impii fratris irarum causæ. Videres furentem Cain dentibus mordere manum præ Iracundia: quam illi à tergo, mulieris specie, docta artificis, textu depinxerat, manus.

In sexta, impius frater impetum facit, iustum in Abelum: quem ille sinistra arripit vertice, dextra vero illum mento maectat equino, promptum ad cædē, & ad mortem paratum. Hic mira imitatione, expressos cerneret instantis tyranni vultus, inflatas ceruices, furiosos oculos, turbatam faciem, horrentes comas: ictus denique ipsos furiis agitados, ac in fratrem cōtortos. In septima, cælo prospicientem in terras, ars incredibilis effinxerat, iratum Deum. lacebat in cōspectu Abelis cadauer, tetrum cruore, ac pallore fœdum, horribile visu: ex aduerso stabat adornans fugam sceleratus Cain: quem deprehensum cædis, consequitur iuxtâ Desperatio: deinde indignata Vltio muliebri habitu. Præclara effigies, quæ docet impiorum

orum fratrum tristes semper fuisse exitus. In octaua, docetur, quàm mali corui malum sit ouum. Scitè enim expresserat artifex, quàm scelerata fuerit Caina soboles. Ibi videres virgines ad stuprum rapi ingenuas: violari matronas: diripi vrbes: priuatas eripires: cædes edi: ac vi rem planè geri: vt hæc soboles illo dignissima fuerit patre. In nona cortina versabatur vindex ille malorū, & fautor bonorum, humana specie Deus, ambulans cum Noé: & diluuium illi pollicens, quo sceleratos illos esset obruturus. His formis, atque figuris, motus modò & lingua defuit: cætera ad veritatis effigiem proximè accedebant. Hic ornatus thalami fuit, tanto rege dignus. Et quoniam fidelem nauamus nunc operam eis, qui aut abfuerūt, aut hæc propter reuerentiam regij thalami non viderunt: addam de Noach patre reliquam historiam, eodem contextu descriptam. Quod vt faciam, educam vos è thalamo paululum, deia mox huc reuertar: ac per intermedium vestibulum, legatione in Ægyptum Mosis, eiusdem cum Pharaone colloquio, tum Israëlitis transitu, data lege, ac bello Amalechico, per cortinas auro prætextas amplissimè exornatum: in atriū vos introducam grande, quod ante vestibulum ipsius thalami est: & in primis iratum Deum Cainitis, vobis ostendam: Noach patri de arca præcepta dantem, ac modum arcæ præscribentem. Hæc admirandi ope-

di operis cortina pendeat ad caput atrij.

In secunda ita ædificabatur arca, vt modo non fabricorum & securium exaudirentur in opere sonitus.

In tertia, cogebat in arcam animalia Noè: victumque comportabat, ac se suosque in arcam includebat.

In quarta, ruptas cœli catarractas, apertasque abyffos, ac effusam cœlo hyemem videres, cum fulgurum fulminumque vi, quibus impiam sternebat pauor sobolè: quo in loco turpem fugam Cainitarum conscientia testem cerneres: alios arbores redundantibus aquis inscendere: alios editas rupes capere: alios vero altos montes petere. Plena tumultus hæc fuerat cortina: perterrificabatque spectatorem: vt is quoque stupidus ad tam horrendam effigiem, metueret sibi à diluuiò, arcamque cogitaret. In quinta, compositi fluctus aquis diminutis cernebantur: tum victima cæsæ, & ad moti altaribus ignes, ac directum ad cœlum sacrificium, placatusque Deus, in signem in opere ostentabant artem: quam in cortina mirandum in modum condecorabant illa extinctorum hominum cadauera flaccida, & aquis putrida, & rancida. Nihil vnquam poterit à quoquam vero similis excogitari.

In sexta, benedicatur Noach, Irisque effulget cœlo, signum pacis & charitatis Dei in nos, triplici specie: vna aquea, diluuii horrendi memoriam nobis conseruans: altera pallida, crucem Ecclesie nunquam

defuturam pollicens: tertia verò ignea, cuius non comparet finis, æterna impiorum supplicia nobis designat. Hæc fuit cortinarum admirabilis ars atque series, quæ docent quo animo, & qua mente Sigismundus Augustus sit præditus: qui sibi tot, & tantis exemplis in thalamo, & in omni suo atrio iram vindicis Dei ob oculos proposuit: vt siue dormiat, siue vigilet, & noctu, & interdiu, illi regi Regum subiectum se esse cum vxore sua cogitet, apud quem peccato sua sunt semper parata supplicia. Sed nos reuertamur iam in thalamum: ceptosq; regi nostro canamus hymenæos.

Apud genialem lectum, magna principum & senatorum frequentia, tradebatur de more nupta Regi, ab Baltazaro Prunicio Vratislaviensî Episcopo, patris sui nomine: ornabaturque verbis amplissimis. Quod quidem illi Episcopo proclue factu fuit. Cui enim oratio deesse potuit in ea muliere ornanda, cui parentes orbis terrarum sunt Principes? quæ in domo Imperiali nata, tanta cura est educata, vt ob id summi Regis digna inueniretur thalamo, vnde humano generi certissimi nascerentur reges? cui animi, & ingenij bona ea data sunt, vt ipsa etiam facie referat, non Venerem illam Martis concubitu infamem, sed Mineruam ipsam, virtute insignem. Hæc enim Paride ipso Iudice venustatem concedens Veneri, grauitatē Mineruæ iure optimo sibi sumeret.

Panegyricus Nuptiarum

Quare mirum non est, si illa oratio tantoperè placuit, quam ornabant vltro, tam clara laudatæq; res. Respondit pro Rege Ioannes Ociescius Cancellarius regni: dubiumque fecit quem cui antepones: suauitate certè vocis Ociescius vicisse mihi visus fuit. Ita eo vesperi absolutus is actus fuit: cuius fructus vt suo tempore capiamus salubres, omnes id velle & optare debemus. Altero ab hoc die mane, itum ad ædem Stanisslai magna pompa est: Ioannesque Drohoiuius Cuiavia Episcopus, indutus lintea religiosaq; veste, nouam nuptam introduxit in templum solenni ritu: ac votis publicis illi, Regique, benè, & fœliciter matrimoniū euenire, est precatus. A sacris cum Bona matre ac fororibus regis in triclinium rediit: quo illi loci, præsentè Rege & fratre, munera sunt amplissima data, à Cæsare primum: tum à Bona matre, & ab Hungariæ Regina ac Regulo: deinde à cæteris. Papæ Legatus munus Pontificis Viennæ obtulit. quæ res illi inuidiæ fuit: ad hunc enim locum seruari munus illud debuit. Sed. facilè excusatur sacerdos nuptiarum insolens: quarum solenne cùm ille ignoraret, non loci, sed personæ rationem duxit. Pro Regina respondit idem ille Ioannes Langus Silesius, reginæ Secretarius, vir doctus, & facundus, ac mira facilitate gratus, ita vt omnibus ab illo satis fieret. Gratiis actis, pransum est: deinde chori, & ludicrū equitū certamē: agebanturq;

mili-

Sigismundi Augusti Regis Poloniae.

militares turmæ. Idē fit consequentibus diebus, ad eō
secundo loue, vt nunquā spectacula impedirētur plu-
uia. Diuisum sanē rex tum habebat cum loue impe-
rium. Cū enim tota nocte semel plueret : redibant
tamen spectacula mane. In quibus Iacobus Cosmo-
uius militaris vir, laudem tulit ex Germani robustissi-
mi congressu. Porrò Iacobus Cosmouius is est, qui
ad Pestum in Hungaria à Turcis captus, consilio, &
gladio sibi explicuerat fugam : quem nunc senem, vt
fortem decet virum, benignè fouet Gorcana domus.
Porrò in arce institutum erat ludicrum certamen : in
quod prodierant instructissimi ad pugnam aulici,
omni decore, atque splendore visendi : qui aduersis
hastis ad eō infesto concurrebant certamine, vt non
species pugnæ, sed vera ab illis ederetur pugna. Le-
uiore enim armatura præditi : cœci pugnæ studio, ru-
ebant in aperta pericula : atque in mutua vulnera.
Nam & equorum concursu elidebantur : & hastis af-
flicti cum equis resupini effundebantur. Et quoniam
homines galeis atque scutis tectos, agnoscere ipse nō
poteram : percontando, hos fuisse illorum nonnullos
comperiebam. Qui cum se inter se comparassent, pa-
riter ita sunt congressi. Nicolaus Matieiouius cum
Stanislao Ostrorogo Lwouio. Albertus Zarnkouius,
cum Stanislao Miskouio. Kilianus Lukouius, cum
Stanislao Lipnicio. Ioannes Tarlo, cum Nicolao Li-

Panegyricus Nuptiarum

geza. Stanislaus Garnis cum Bartholomeo Sichorio. Martinus Maskouius cum Stanislao Wlodkone. Nicolaus Vilga, cū Ioanne Iricoucio Lithuano. Christophorus Olientius, cum Petro Fricacio. Stanislaus Mezikus, cum Nicolao Potocio, Sigismundus Zebri-douius, cum Nicolao Ociescio. Singuli primū ha-stis congregiebantur cum singulis: deinde vniuersi agitabant turmas, remq; cominus frameis gerebant. Hoc loco dabunt mihi fortes & illustres aulici veni-am, si cæteros nominatim non pono, viros strenuos, & omni laude militari dignos. Quis enim scire pote-ram, aut omnium aulicorum nomina noscere, homo ab aula alienus? Quare ipsam hanc nominum suorum iacturam, compensent illi communis patriæ laude: quam in hoc ludicro certamine præstanti sua exorna-bant virtute: docebantq; spectatore Regem, ac Regi-nas, Ferdinandumq; Austrium, ac cæteros principes atque duces, variarumq; gentium atque nationum homines, quorum pro omnibus Arcis templis, atque porticibus ingens erat copia, quanta in Polonis nat-urâ inesset ad virtutem indoles, quanta vis; quanta etiam præstantia. Hoc ergo me ab illis impetrare, ius fasq; sit. Cæterū tantus erat in hoc certamine lectissi-morum iuuenum pudor: vt cum peræque viri fortes, pugnaq; scientes omnes essent, fortissimeque dimis-sissent: omnes tamen ad Nicolaum Matieiouium de-
tule-

Sigismundi Augusti Regis Poloniae.

tulerunt huius certaminis decus; quem honorem ille cum sociis communicans, socium se pugnae haberi, quam victorem dici maluit: qua moderatione inter comilitones magnam laudem tulit. Igitur hac exacta turma, alio post hunc die, Sigismundus Volscius, & Stanislaus Kisgalus, spectante rege, arce plena, ambigam (viti ferebatur) grauiore armatura, in duello fecere victoriam. Poloni enim Volsciũ vicisse aiebant, quod is vnà cum equo euertisset Kisgalum: contra Lithuani Kisgalum praeponebant, quod is fortissima imprensione, & hastam pergrandem comminisset, & se ipse vnà cum equo in caput effudisset. Sed hanc litteram componat vtriusque laus, quod tantum contenderunt, quantum potuerunt: maioraq; viribus ausi, validiorem esse Marte fortunam ambo sunt experti. Post varios in arce coram Rege, Reginae, ac conuiuiis, ludos atque choros, Rex decima nuptiarum die, magna popa, ex arce postmeridie in urbem eques descendit: quem vxor cum sororibus Regis, eodem cum Hungariae Regina vecta curru, consequitur: magno nobilium mulierum comitatu. Conscendunt spectaturi foro in medio ad hoc ipsum extructum templum: frequenti theatro intra septa fori fit ludicrum hastatorum: primo equitum Polonorum leuioris armaturae, qui interiecta maceria, ad Italorum morem exhibebant certamen. Fuerunt autem in turma hi: Stanislaus

Misko-

Panegycticus nuptiarum

Miskouius, Stanislaus Ostrorogus Lwouius, Stanislaus Volscius, Ioannes Kostka, Nicolaus Meletius Palatini Podoliæ filius, deniq; Ioannes Lieschenius. Horum iuuenum concursus acer admodum fuit: tantaq; illorum fuit impressio, vt Stanislaus Ostrorogus Lwouius, per thoracem humero tenus transfixus, graue inde referret vulnus. Porro eius certaminis iudices, quos ἀγωνοθέται Græci vocant, primas ad Stanislaum Miskouium detulerunt: monileq; præmium pugnae, illi attribuerunt: cæteris coronæ, & annuli dati. Iucundum spectatu horum fuit certamen: processissetque longius: nisi principum decus & ornamentum, Prusis Dux, tria paria in arenam produxisset robustissimorum de sua familia satellitum: qui maturius quam Poloni vellent, suum accerrimum introduxerunt certamen. Hi quantum equis, & viribus conniti poterant; tantum contendebant grandioribus hastis. Periculosum horum fuit certamen: saepe enim grauissimo conflictu elidebantur, & cum equis vnâ afflicti exanimabantur: hos tamen, cum militares scitè, foro in medio, præbuisent ludos; ingenti acclamatione theatri, Dux incolumes recepit. Magnum profectò decus hic vir, & plane vir, hisce nuptiis addiderat: quantaq; erga Regem nostrum obseruantia, quanta etiam in Poloniam (vnde maternum genus ducit) esset ille beneuolentia; multis illius officiis hoc tempore
planum

planum est factum. Ad vesperam redierunt in regiam, & quieverunt tandem oblaturati spectaculis: quorū facietatem ipsa assiduitas facit. His transactis omnibus, Ferdinandus Reginae frater, benignè habitus, à Rege liberalissimè est dimissus: alij item principes atque legati. Bona etiam mater cum filiabus, Varssaviam inde rediit. Quibus omnibus lautia sunt publicè data, quamdiu Cracoviae fuerunt: & munera amplissima missa. Hoc loco magnam laudem Spitko Jordan Thesaurarius iure sibi vindicat: qui in his nuptiis nauum & industrium Quæstorem se Regi suo præbuit. Ipse enim harum nuptiarum grauissimum munus sustinuit: non tantum cura, & industria: sed etiam labore, atque diligentia: illi enim non solum illa summa fuerunt apparanda: sed hæc etiam minuta prouidenda. Hic erogabat sumptus in omnes vsus regio: hic hospites non solum principes, sed medicos etiam curabat, ac omni copia sustentabat: hic denique munera exquirebat, ac pro conditione cuiusque, de regis sententia attribuebat. Huic tantæ, tamq; incredibili, non iam largitioni, sed profusioni, sumptus erant tantò ante à Spitzkone prouisi: referta vini fuerant cellaria, quæ exhauriebantur in hospitū vsus, non hydriis, sed doliis: patebant horrea atque penu, non tam ad hospitem vsus, quam ad illorum

fastidium. Quid dicam de muneribus comparatis? quorum copiam, Cræsus ille diues, fuisset admiratus. Iacebant apud Spitkonem acerui ponticarum murinum: stabant etiam aggeres auri atque argenti, muneribus apparatus. Quis monilia illarū opum? quis gemmas? quis purpuras? quis denique uarias, & exquisitas res fando explicet? aut scriptis illos æquare possit equos Polonicos, Hispanicos, atque Turcicos, qui muneribus fuerunt à Rege Polono destinati? quibus omnibus rebus, vel ipsius Tantali explesses sitim. Inquit us, & apparandis, & dispensandis, commemorabili fuit Spitko labore, atque diligentia: perfectumq; hac diligenti rerum omni administratione à Rege fuit, ut omnes hospites bene habitis, bene cultis, ac benedonati, muneratq;, sine querela Cracouia domū redirent læti. Hæc à me bona fide uobis sunt relata.

Nunc uestrum est, ô Poloni equites, his fauere nuptiis: & optimam spem in eis sitam habere. Quam enim aliam opem à Deo, in tantis malis expectabimus, si hanc quæ offertur contemnemus? Habemus iam in uicinia Turcam: fumantem Hungariam uidemus: uicinus iam ardet paries. Nil nobis citra Carpatum montem, & Hypanim, ac Tyram flumen tutum est. Quo alio quælo prohibebi-

Sigismundi Augusti Regis Poloniae.

mus ab interitu Poloniam, si hæc infirmæ nobis adhuc fuerint nuptiæ? Quantum vultis iactate fœdera Turcica: tamen, nisi cauetis, serò, ac nequicquam cognoscetis, non fœdus, sed laqueum nobis fuisse hanc societatem Turcicam. In consensione ergo vestra cum Austriæ domo, vobis omnis spes sit: ruere illa non potest, quin vos eodem labefactati motu corruatis. Huius rei arctissimum vinculum nuptiæ hæc sint nobis: vt quoties Cæsaris, quoties Ferdinandi opem implorauerimus: toties, si cessauerint, Catharinam sponso-rem apellemus: ac illam ad patrum, & patrem supplicem allegemus. Iam vero cum non solum salus, sed maiestas etiam regni his nuptiis nitatur: eas pie inuiolateque conseruare debemus. Quàm enim potens, & floridum fuerit regnum Sigismundi Regis defuncti; meministis: & tamen nulla alia re magis Rex ille cum suo regno floruit, quàm Bonæ Sfortiæ nuptiis: quæ prima in Poloniam humanitatem hanc inuexit, qua non æquare modo, sed etiam superare multas gentes videmur. Quid? hæc copia, hi mores, hæc literæ, hæc denique tanta in omni doctrinarum genere præstantia vestra, vnde nata aut orta est, nisi ex cõnubio Bonæ cum Sigismundo Rege? Bona Regina hæc peperit omnia. Hæc nos ab illa feritate Sarmatica, ad hunc vitæ cultum redegit: perfecitq; vt humanitate Italica, doctrina Græcis pares simus. Si ergo tan-

Panegyricus nuptiarum

ta, tamq̄; eximia munera Regina Bona, in fera incultaq̄; Polonia, cum Sigismundo Rege poterat constituere: Catharina hæc parata iam, & culta, non cumulabit omnibus diuinis & humanis muneribus? Adsit tantum fauor & obseruantia illa prisca, qua regum suorum connubia, coluit genus nostrum. Spero nos liberosq̄; nostros multa bona in hoc matrimonio esse visuros: modo ita, vti facimus, cū Rege nostro, illiusq̄; sacrata coniuge, vna mente, & vno animo viuamus.

Prolixior fui quàm promiseram: sed vos temporis iacturam, si quam audiendo fecistis: vsura eximiae voluptatis, quã ex nuptiis cœpistis, compensate.

F I N I S.

ALTER

ALTER PANEGYRICVS
NVP TIARVM IOANNIS
CHRISTOPHORI TARNOVII
COMITIS.

MAG^{co} ET CLARISS: VIRO D.
IOANNI OCIESKI REGNI
POLONIE CANCELLARIO ET CAPITA-
neo Cracouien Generali, tum Sandecensi, Olsti-
nen, Oswiecimen, ac Zatorien Praefecto,
literarum ac literatorū patrono.

Stanislaus Orichowius Roxolanus S. P. D.

Disertissime Lechij nepotum
Quot sunt, quotq; fuere, sane Ociesci,
Quotq; post aliis erunt in annis.

*I*bet enim versibus eisdem mihi affa-
ri te, quibus affatur ille Catullus poe-
ta vetus, Marcum Tullium Cicero-
nem, Romanum oratorem: cui tu in
Polonia cum praeberis os, dicendo
non dissimile, tam videntur te isti nunc decere ver-
sus, quam decuerant olim, illum summum oratorem
M. Tullium. Cum enim in Cancellariatus amplif-
simo

Panegyricus nuptiarum.

Simo munere magnis viris successi sses: quod quidē in-
credibile fore aliquando in Polonia videbatur: nō
adequasti solum, sed etiam vicisti superiorum glori-
am. Ac Petrum quidem Tomicium, diuinum illum,
O singularem virum, prudentia iuris superasse vi-
debatur Ioannes Choiennius; cui in Cancellariatu
succedens apicem imposuisse ferebatur: huic vero mu-
neri, eloquentiæ laude Samuel Macieiouius: ita vt
ad summum omnis Cancellariatus laus perducta esse
iam ab illis viris videretur, nulla spe cuiquam imi-
tandi in posterum relicta. Verumenimverò mortuo
Samuele Macieioiui tu Cancellarius, ab optimo O
sapiētissimo S. Augusto Rege factus, nescio quomo-
do, quasi alter Hercules Gallicus, retraxisti nos vi-
ingenij, O eloquij tui, ab admiratione superiorum:
O animos hominum ad te dicendi nouitate conuer-
tisti: effecistiq;, vt aliquando in Polonia oratorem
lingua patria audiremus, quem cum summis Græcorū
atq; Latinorum oratoribus, iure ac merito conferre
possemus. Quis enim te aliquando, vel pro Rege ad
populum concionantem, vel in senatu de Repub. sen-
tentiam dicentem, vnquam audiuit, quin doctior, bi-
larior, atq; commotior abs te abiret? quamuis quo id
in sese

Ioan: Christoph: Comitiss Tarnouij.

in sese efficeretur non intelligeret. Quod tu tamen
exquisito, & minime vulgari orationis genere, & an
te te Polonicis auribus inaudito, apud nos asseque-
ris. In quo et Philosophorum grauitas: ac iuris
consultorum prudentia: et historicorum fides elucet
maximè. Iam illa, quæ sunt oratoris propria, quanta
tandem in te sunt? nunc breuiter arguteq; dicere:
nunc vberiore oratione laxare auditorum animos:
nunc, ut res postulat, in partem quam velis, hominũ
sensus inflectere. Itaq; istis virtutibus impulsi sunt
qui dicant, te cum natura, atq; voluntate, tum motu
ipso animi, Marco Tullio quam similitimum in Polo-
nia oratorem videri. Quorum ego iudicio permotus,
quod habeam apud me nonnullas tuas conciones, ex
quibus de illorum opinione coniectura iudico: adscri-
bã ad illorum de te iudicium, meam quoq; sententiam:
et ita plane statuo: te in Polonia eum oratorem esse,
qui perfectæ eloquentiæ nomen, solus apud nos possis
sustinere. Et quoniam tale mecum de te iudicium est:
mitto ad te Panegyricum, quem de nuptijs Ioan-
nis Christophori Tarnouij Comitiss scripsi: ut tu cum
omnia quæ voles, dicendo efficias; de hoc etiam conatu
nostro, sententiam feras: satis ne videlicet idonei ti-

bi vi

bi videamur esse, qui in hoc ocio, et in hac vita rustica, clarorum virorum laudes celebremus.

Ac scripsimus quidem nos diuo Sigismundo Regi orationem illam funebrem: quæ non facultate nostra, sed dignitate illius summi regis freta, totam fere Europam iam peragrauit. Panegyricum etiam optimi et clementissimi Sigismundi Augusti Regis, pingui licet, sed tamen non inuita, ut videtur, minerva, nuper cecinimus. Cui addidimus has quoque celeberrimas Ioannis Christophori Tarnouij nuptias: quas tibi dedico vel ob id maxime, ut tu de toto hoc meo, cuiuscumque modi est, studio iudices: cuiusquæ sit apud me ratio, quæ sumus, paucis cognosce. Ego, Ioannes Ociesci, vitam hanc rusticam sum secutus, earum artium amore captus, quæ remotæ sunt ab aula, atque foro: quarum omnis ratio cum in excolenda virtute sit occupata: deberi hoc a me patriæ putabam, ut illius ingenium latinis literis, quantum possem in agris degens, illustrarẽ. Alienum enim mihi maiestate Polonici nominis, ac generis esse videbatur: Poloniam humanissimam, et omnium virtutum exemplis refertissimam gentem, inter gentes barbaras a doctissimis hominibus existimari. Quare hac turpi fama impulsus

sus, et illas funebres orationes, et hos panegyricos scripsi: ut hominũ illustrium laudibus, turpem hanc patriæ nostræ notam, apud omnes deprecarer: cui ad summum ingenium, summamq; humanitatem, tum etiam ad bellicam gloriam, nihil prorsus deesse videretur. Atque in Regibus quidem nostris quantum regium sit decus, ostensum ni fallor, in alijs scriptis nostris est. Nunc quanta in ipsius Regni familijs priuatim sit dignitas, qui vitæ, qui gloriæ, splendor id ex una Tarnouia domo, ad exemplum proponere mihi libuit: quæ cum omnibus excellat laudibus: vel hæc sola exteris doctissimis hominibus documento sit: Poloniã uniuersam nihil distare, ab alijs humanissimis, aliarum gentium prouincijs, victu, atq; cultu. Iam verò ipsarum feminarum virtus, quàm ex altera parte virorum in Polonia virtuti respondeat: id quoq; ex una muliere, Anna Masouia duce, sanctissima et integerrima femina, hac in Panegyri ponitur ob oculos: quam nuper Faroslauia, gentis Tarnouia oppido, cum supremo eius die pro concione laudaret, vir bonus et doctus Benedictus Cosminus: gratias Deo Opt: Max: egit, quòd eam mulierem in Polonia nasci potissimum voluerit, in qua omnibus

Alter Panegyricus nuptiarum

virginibus, matronis ac viduis, ad imitandum propositum esset exemplar. De qua ego clarissima sanctissimaq; sœmina, quæ illa viua ab hinc biennium scripseram, ea nunc post illius fata edo: nemo erit spero, tam inuido animo, tamq; inhumano, qui putet hoc Panegyrico me illi mulieri blãdiri mortuæ. Nã præclare scriptum est illud á bono poeta:

Pascitur in viuis liuor, post fata quiescit:

Tunc suus ex merito quemq; tuetur honos.

Et quoniam cum illius mulieris laude vera, laus Tarnouie domus coniungitur: hac quoq; in parte, vel te ipso teste suspicionem adulationis non metuam, quem minime omnium testem esse impudentiæ meæ veilem. Nã ea quæ á me in laudibus Tarnouie gentis ponuntur, exploratiora sunt tibi, quàm mihi: qui et in ea familia propemodum adoleuisti: et cum Tarnouis amplissimos magistratus in Polonia gessiisti: nobis vero de excellenti Tarnouiorum genere tantum existimare licuit, quantum existimare licet priuato homini ea, quæ ex longo interuallo cernuntur. Nec vero domestico tantum tuo testimonio nititur hæc Panegyris nostra: sed externorum etiam doctissimorum hominum scriptis, atq; monumentis, ut Pauli Louij

Nuce-

Nucerini Episcopi; ut Bonfinij Itali, qui res Ungaras à prima origine doctissime persecutus est: hi duo excellentes in historia scribenda, atq; principes viri, non solum tempora nostra sed et iam scripta sua, exemplis Tarnouie gentis ornari à se volebant.

Quapropter quoniam hæc Panegyris nostra laudes continet, partim hominum mortuorum, qui sine adulationis suspitione laudantur: partim vero viuorum, qui et domestico, et externo testimonio, exacta ætate cum virtute, ad metam vitæ iam peruenerunt: quis est tam auersus à vero, qui hæc quæ à nobis laudantur reprehendere potius, quam exemplar ad vsus vitæ ex his velit sibi sumere? et ex particula parua unius familiæ, de uniuersa Polonia iudicare, quàm diues illa uiris, quàm laudis abundans, et quàm in omni virtutis genere sit excellens?

Et quoniam hunc cursum vitæ sequimur, ut in priuata uita illas putem esse opes maximas, nempe scribere candidè et existimare de uirtute meorum ciuium incorruptè: iccirco petam ab omnibus qui hæc legent, ne quid datum esse auribus cuiusq; in hac Panegyri à me arbitrentur: neq; me hæc scripsisse existiment, quo mihi ex cuiusq; amplitudine copia, aut

Panegyricus nuptiarum

praesidia, aut adiumenta vitae eblandiar. Nam ego

Pauperiem, modico contentus, semper amaui,

Et rerum dominus, nil cupiendo, fui.

Itaq; hac Panegyri privatorum hominum laudes, non ad privatam alicuius ambitionem, sed ad publicam patriae meae gloriam refero. Ea est enim demum vera, et incorrupta privatorum hominum laus, quae ad publicam maiestatem redundat. Accipies ergo Ioannes Ociesci, munusculum hoc ab oratore Roxolano, minime leuidense illud certe quidem, si res ipsas, & personas, et exempla singularia, quae in hac Panegyri proponuntur, consideres. Nam de facultate orationis tantum statues, quantum voles: illud autem velle debebis, ut intelligas haec scripsisse hominem Sarmatam, qui primas literas latinas Premisliae in Russia, non Romae in Italia, Graecas autem Vitembergae in Germania, non Athenis in Graecia didicerit. Quod ubi cum animo tuo statueris, equus placatusq; hanc Panegyrim leges: ac lectam, non ad tuam illam diuinam dicendi copiam; sed ad meam hanc Sarmaticam inopiam referes: deniq; literas nostras Musasq; rusticas, dignas esse patrocinio tuo statues. Sed iam Panegyrim ipsam aliquando audiamus.

PANE-

P A N E G Y R I C V S
N U P T I A R V M I O A N N I S
C H R I S T O P H O R I T A R N O V I I
C O M I T I S,

à Stanislao Orichowio Roxolano scriptus.

ON VEREOR POLONI, NE
molestiæ vobis plus, quàm volupta-
tis afferant en alteri nostri Panegyrici:
proximi enim sunt honore prioribus
illis, quibus Augusti Regis Poloniae

nuper vobis cecinimus nuptias: quibus in Sarmatia
nec magnificentius, nec celebrius, nec lætius quic-
quam euenire potuit. Quæ cum fuerint dignæ Polo-
niæ Regno, dignæ regio honore, dignæ Augusti Re-
gis thalamo: his tamen Ioannis Christophori Tar-
nouij nuptiis ita partes post se reliquerunt secundas:
vt quantum illæ maiestate, tantum istæ honore, cæ-
teris nuptiis antecedât. Neq; enim Regij honoris ex-
pertes sunt hæ quoq; nuptiæ: neq; priuatorum homi-
num laudibus continentur: sed vetusto à sanguine
regum ducuntur: &, quod incredibile fortasse alicui
videatur imperito, multorum Regum, atq; Impera-
torum cognationibus decorantur. Quamobrem af-
fero ad vos alterum hunc Panegyricum, honore regi-

Panegyricus nuptiarum

um, dignitate conspicuum, auditu iucundum: quem vos, vti veris laudibus mirabilem, fauentes audire æquum est. Audietis enim veterum Poloniae Regum nomen, & genus: tum summorum virorum laudes, quorum virtute ad hanc diem sterit Polona res: denique celeberrimas nuptias, & omni apparatu instructissimas, ornatissimasque cognoscetis: postremo ad bene, beateque viuendum præcepta, atq; exempla proposita discetis.

Quæ vt exequar, vnde potius principium dicendi sumam, quàm ab ipso Ioanne Tarnouio sponsi patre? cuius pro amplissimis in patriam meritis, Ioanni Christophoro eius filio eam Deus vxorem dedit, quæ Masouiae Ducum orta gente, per Annam matrem Conradi filiam, ad Piastrum antiquissimum Polonorum Regem, suum genus referat.

Huic Piastru priuato, & vt proditum est, colonus, ab hinc annis plus mille, cum is apud Crusucium vicum in Polonia agrum coleret, regnum à Polonis fuerat vltro delatum: qui propter summam innocentiae & iusticiae laudem, quasi alter Quincius Romanus, ab aratro ad Rempub: accersitus: talem se regem præbuit, vt non solum ipse gloriosissimè regnaret, sed etiam suis posteris summum gratiae, & beneuolentiae locum apud Polonos moriens relinqueret. Ita q; multis sæculis huius Piastru nepotes, vsque ad Ludouicum Vngariae & Poloniae Regem, in Polonia cō-

tinen-

tinenter regnarunt: quibus successit clarissima Iagellana domus, quæ ex Lithuania à maioribus nostris accersita, in Polonia nunc potitur rerum.

Cæterum ex eodem Piaſto, quasi ex aliquo vberimo virtutis, & gloriæ fonte, profluxerunt ad hominum vitam, non solum Reges illi Poloni, quos dixi, sed ipsi etiam principes Silesij, atq; Masouiaë duces: qui longa temporum serie, vsq; ad Annam hanc Cōradi Ducis filiam, principatum in Masouia tenuerunt: quæ cum Stanislao Odrowąsz Russiæ Palatino nupta, hanc Sophiam progenit, quæ proximis Caleñ. Octobribus cū Ioanne Christophoro Tarnouio vinculis sociata est in galibus.

Neque vero iisdem, quibus Silesia, aut Masouia, Piaſti Regis sanguis, regionibus continetur: sed maioribus rerum iniciis destinatus, ac longiùs prouectus: summis Regibus, atque Imperatoribus initium generis, ac nominis fuit. Nam Semouitus Masouiaë Dux, huius atavus Annæ, natam suam Cymburgam, Ernesto Austriaë Duci in matrimonium dedit, quæ Fridericum Imperatorem genuit, ille Maximilianum Cæsarem, iste Philippum Regem, hic Ferdinandum, atq; Carolum Cæsares, qui nunc Christianas tuentur res, à quibus Germanis, Vngaris, Bohemis, atq; Anglis, videmus iam Reges natos esse. A Ferdinando certe Rege habet Polonia, clarissimum illud reginarum decus,

Panegyricus nuptiarum

decus, Catharinam : quæ Austriaco creta sanguine, cum Augusto nupta Rege, suum in Masouia gente agnoscit genus. Tanta Piasiti Regis est apud omnes maiestas: tanta Masouia ab hoc ortæ gentis est amplitudo : vt ab hac Deus Principes, Reges, Cæsares, ac cæteros terrarum dominos nasci, ac propagari vellet. Quæ gens, post tot præclaros in Masouia duces, ad Annam solam redacta, auget desyderium nostrum: cùm in hac clarissima fœmina illud ingenium, illa humanitas, illa virtus Piasiti Regis, quasi in quodam monumento illustri posita, nobis eluceat.

Quæ enim huius optimæ fœminæ sit vitæ sanctitas, quæ pietas, qui rerum omnium modus; sæpe tam secundis illius in rebus, quã aduersis experti sumus: quæ amissis parentibus, ac postea duobus fratribus, virgo ita Masouiam administrauit, vt summæ illius pudiciæ, par prudentia in administrando paterno Regno, esse existimaretur.

Et cum verissimis laudibus virginalis pudiciæ omnibus esset cõmendatissima: à pluribus expetita: Stanislao tamen Odrowalz Palatino, vt iam dixi, Sigismundi Regis iussu nupserat: quas illius nuptias qui rerum motus exceperint, qui fluctus agitauerint, quanta deniq; tempestas in illo naufragio extiterit: quid attinet dicere, cum neminem vestrum ignorare arbitrer? quanta vero patientia, quanta etiam con-

stantia

stantia omnia aduersa illa pertulerit : finite me hoc
quæso præterire , ne commoratione incommodorū,
vestrum renouem dolorem, qui à panegyrico alienus
esse debet.

Sed cum magno, & excelso animo omnia patere-
tur, ac ferret, restabat illi vnicum in malis solacium,
vir nempe ipse, quem tamen ipsum immatura illi eri-
puerat mors. Quid ego in hoc acerbissimo casu illius
animi moderationem commemorem? vt mortem vi-
ri tulerit? vt vidua cum filia paruula manserit? vt nus-
quam victu, neq; cultu extra modum prodierit? ni-
mis hæc proluxa sunt, vberiore etiam oratorem de-
syderant, quàm ego sum: quare obmitto hæc dicere.
Illud tamen dicam, & vere dicam, neque in veritate
crimen mendacij pertimescam: parem hanc viduam
illis sanctissimis viduis veteribus Annæ, Heduigi, He-
lisabetæ, visam esse. Hæc enim non discedebat de tem-
plo, ieiuniis & obsecrationibus seruiens Deo, nocte
& die: vt Anna illa prophetissa filia Phanuel. Hæc
asperitate cultus, & duricia victus, pertinacem casti-
gabatur carnem: vt Heduigis illa Henrici Ducis Sylefi-
orum vxor. Hæc opes suas in egenos effudit: vt He-
lisabeta Pannonia, cuius vsq; ad desperatos, vt homi-
num fert opinio, & religio, progressa cura est. Hæc
ergo eadem cum fuisset huius ipsius mulieris viuendi
via, & ratio: & cum harum viduarum, quas comme-

morauī, illa sequeretur sectam, atq; instituta: quis illam assecutam esse negabit illarum vitam, quarum in his spaciis religionis, primo impresserat vestigia? Quando illa à templo discessit? quando egenum destituit? quando genio indulgit? Norma hæc vidua, & regula pietatis, non huius quæ nuper increbuit, sed illius antiquæ, fuit: est hæc diuina, atq; incredibilis virtus huius sanctissimæ viduæ. Quid cæterę virtutes, quæ in hac eadem splendescunt maximæ? vt sunt vitæ grauitas, morum facilitas, silentium, atq; linguę temperamentum, tum submissio, quam Ecclesiæ more humilitatem appellemus licet, quę tanta in hac vidua est, vt ea, quæ dignitate principibus fœminis excellit, humilitate infra infimas esse videatur. O fœlicem Piasum, o præclaram illius gentem, quæ sanctissimis orta iniciis ad hæc mulierem potissimum est redacta, in qua Piasus in Masouia potissimum desineret.

Sed quid dico desineret? immo vero viueret, vigeretq; semper, ac nunquam interiret. An ego Piasum, ac gentem illius interiisse dicam? cum videam sobolem illius, per quam ille viueret, ex hac ipsa Anna esse propagatam? Habemus enim Sophiam ex Anna genitam, matri vita, moribus, consuetudine similem: ita, vt qui vnā norit, ambas nouerit. Quæ ita educata, institutaq; est, vtī sumā nobilitate illius, & matre dignum fuit: quæ cum esset non solum generis, sed summę

Ioan. Christoph. Comit. Tarnouij.

summæ etiam pecuniæ vnica hæres: quasi ita necesse
esset, ut conseruatoribus patriæ mercedis loco debe-
rerur: in eam familiam potissimum nupsit, quæ spes v-
nica dubiis regni temporibus, habita in Polonia sem-
per fuit.

Quis enim vestrum ignorat? aut cui hoc inauditū
est, gentem Tarnouiam columen regni, ac decus, anti-
quitus ob virtutem habitam fuisse? quæ continuatis
honoribus, ac magnis rebus gestis, ab auis & atauis, ad
hunc vsq; Ioannem Tarnouium Castellanum Craco-
uieñ. huius sponsi patrem, claruit. Qui magnus ipse
cū magnis in familia successisset: sic illorum auxit,
cumulauitq; gloriam: vt & illos a quibus ortus est
vinceret: & ceteris spem imitandi sui adimetet.

Nihil do hoc loco clarissimi viri aurib⁹, sed id, quod
vos taciti assentimini, affirmo: tantū hunc virum in
Polonia esse, quanti Romę olim fuerunt Curiij, Co-
rūcani, Scipiones, Lelij, Catones, Maximi, & ceteri sū-
mi viri, quorū meminit vetustas. Vt enim ad illos de
omnibus diuinis, atque humanis rebus, olim Romę
referebatur: sic ad Ioannem Tarnouium nunc in Polo-
nia refertur: idemq; & in senatu, & apud populum,
& domi, & militiæ consilium suum, fidemq; præstat.

Quanta vero huius viri ex priuatorum negotiis col-
lecta in regno sit gratia: quanta ex publicis causis a-
pud Regem rerum omnium illius sit fides: quanta

Panegyricus nuptiarum

apud omnes ex sapiēter dictis, atq; factis auctoritas: inde apparet, quod summa senectute apud Polonos meruerit nomen Patriæ Patris: oraculumq; ciuitatis appelletur: quo fit vt nemo illo iam sit in Polonia, neq; apud populū author grauior, neq; apud Regem Senator melior: idemq; sit apud exercitum facile optimus Imperator.

Cuius auspiciis, atq; ductu, Daciam bellicosissimam gentem, cæsis ad Obertinum legionibus, subiugum misistis: Moscouiam infinitis cladibus confectam, capto, & deleto Starodubo, pacem petere à vobis coegistis: postremo Scythiam ipsam magnis copiis imminentem Poloniæ, hoc eodem imperatore inuictò, sæpius repressistis. Nam illa, nimis vetera fortasse, prætermitto: vt adolescentulus à Sigismundo Rege, ad Albam Græcam obsidione liberandam, in Vngariam contra Solymānum fuerat missus: vtq; domo militatum profectus, Lusitano Regi contra Mauros strenuam operam nauauerit. Sed hæc sunt externa: illa vero domestica, quis vt par est laudauerit? quod nulla Poloniæ sit pars, in quam non extet huius viri memoria beneficii sempiterna?

Vidisses hunc virum Agamennon, ne tu Nestorem illum tuum mirari tantopere desisses: Neque tu Homere tantum prudentiæ Vlyssi, neq; bellicæ virtutis tribuisses Achilli, si hunc hominem cognouisses:

profectò aut hunc illis, vere si existimare velles, anteponeres: aut si tuos Græcos nimium amares, huic pares illos esse diceres: superiores certè quidem nullo modo.

Præsertim cum non solum illis rebus, quæ ingenio, animoq; excelso fiunt, hic noster excellat: sed etiam illis, quæ in animo, sensuque nostro penitus affixa, & insita sunt: quibus qui moderatur, & imperat scienter, non minus decorum, atque gloriosum illi est, quam Troiam capere, aut Hectorem necare: charitatem liberorum dico: quibus tantum sapientissimus Vlysses indulserat, vt ad Telemachum filium à Troia Ithacam properans, immortalitatem oblatam à Diis contempserit. At quanto hic noster Polonicus Vlysses sapientior: qui natum cum haberet vnicum, spem vnicam familiæ, generis, nominis, ingentisq; pecuniæ: ita tamen vicerat ipse sese, vt filium paruulum, ex sinu ægrotæ & iam iam morituræ matris auulsum, ad Ferdinandum Regem mitteret; nulla domi spe relicta, qua orbitatem consolaretur suâ, si quid filio humanitus accidisset foris. Vehementer laudandus est hic, indulgentiæ erga liberos, sapientissimi patris modus: ac pro exemplo ponendus iis, qui deprauant ingenium, & eneruant animos liberorum, facilitate, & indulgentia praua: quos cum à suo latere nusquam volunt discedere; degeneres, & inuti-

Panegyricus nuptiarum.

les filios reddunt. At nō talis infilio vnico noster fuit Tarnouius, qui maluit in dubiam vitæ aleam filium domo extrudere: quàm illum degenerem & indignū nomine, ac sanguine suo, in familia post se relinquere.

Itaq; hunc è sinu matris, vt dixi, auulsum, in Germaniam ad Ferdinandū, nō sui temporis modo, sed omnis ante se memoriæ cuilibet Regum parem, Romanum Regem, miserat. Cuius inter Reges quanta sit authoritas, quanta virtus, quanta religio, quod studium existimationis bonæ, dicerem: si mea laudatio aliquid apud vestros animos momenti haberet: aut si aliquid honoris huic Regi adderet.

Audacter tamen hoc dico: nec temere confirmo, id quod vobis testibus probare possum: hunc Regem consilio, grauitate, constantia, cæteris virtutibus, honoris, ingenij, ac rerum gestarum ornamentis, maximum, & spectatissimum esse.

Hunc ergo talem, ac tantum Regem, Ioannes Tarnouius potissimum delegerat, in cuius disciplinam paruum suum filium, matris indulgentiæ præreptum mitteret: vt inter filios Ferdinandi, orbi terrarum designatos Reges, adolesceret: & ipsum Regem Ferdinandum mox primis miraretur ab annis: & sub hoc tolerare magistro militiam, & graue Martis opus, tum ipsius cernere facta assuesceret: apud quem eo honore hic puer fuit, quo apud sapientissimum regem summi viri filius, esse debuit.

Cuius

Ioan. Christoph: Comitiss Tarnouij.

Cuius ineuntem ætatem, in illa Regia disciplina, ita bonus per fideles magistros munierat pater: vt non solum rerum turpidini, oculos: sed etiam verborum obscœnitati, aures filij clauderet. Itaq; cùm magnitudine, & honestate rerum totum filium Tarnouius ita occupasset, vt nihil flagicij, neq; dedecoris in animum illius posset influere: tantum hac cura perfecit, vt quod difficillime inter mortales reperitur, in tanta præsertim adolescentum licentia, & corruptela, ad xx. annũ, mulier quid esset, præter vxorem nesciret. tantum valuit optimi cura patris, vt is adolescens integrã pudiciam ad vxorem afferret, & illibatam in matrimonium dicaret. non prius hunc iuuenem meretrix viciauit, quàm vxor cognouit: non prius ille Ericinæ Veneri in ganeo, quam Christo virgini, virgo in matrimonio sacrificauit.

In talem disciplinam Tarnouius filium suum miserat: cum quo exierant duo adolescentes, in quibus magnam iam spem maiores natu dignitatis suæ collocarant, Ioannes Latalicius Posnaniensis, & Nicolaus Meletius Podoliæ, Palatinorum filij; vt in eadem disciplina apud Ferdinandum Regem, cum Ioanne Christophoro adolescerent.

Sed audite multo maius, præclariusq; huius præstantissimi viri facinus. Talis enim hic vir est, vt ipse secum semper certet: seq; ipse nouo beneficio vincat.

Matre

Matre adolescentis mortua, tum demum filium domum accersit: id nimirum metuens, ne tener adolescentis animus, nondum ratione, & consilio firmatus, suauitate matris de integro remollesceret. Quare, ab hinc triennio, vt adolescentia incerta filij, certo vitæ insisteret iugo: hanc, quam dico Sophiam, huius clarissimæ Annæ filiam, illi despondit: nec quicquam amplius tum rei cum hac, filio esse voluit. Non quod non matura vtriusq; ætas nuptiis esset: sed quod angeret ingentis spiritus virum ipsa adolescentia: quæ semel capta, & in amore occupata, nihil magni, neq; præclari, neq; agere, neque cogitare posset: quod in alieno corpore mens amantis viuat, cum quo dies ac noctes circumagitur tam præsens quam absens. Id metuens homo sapientissimus, & diligentissimus pater Ioannes Tarnouius, à consuetudine vxoris filium separat: & iterum illum in alienas terras ablegat: vt quod restaret ad adolescentiam temporis, cuius xx. annos iustum tempus maiores esse voluerunt: id non voluptatibus ille, neq; vxoriis amplexibus, sed visendis regionibus, ac cognoscendis moribus, potissimùm impenderet. Erat virginis forma insignis, & florentissima ætas: quæ ne ingressum iuuenem in præclaras res, repente, quasi quidam æstus, abriperet, sponso apud sponsam, extra dexteram, vltius prodire, per se nem non licuit.

Quam

Quàm hoc durum facinus patris fuerit? quàm mæstus
adolescētis animus, cum vxorem ætate, atq; forma flo
rentissimam, subito relinquere, & alienas terras patris
imperio petere cogeretur? Nō hoc erat animā è corpo
re euellere? & ex vno hōine geminos homines facere?
Sed cū Ioannes Tarnouius, prisce seueritatis vir, sci
ret se filium Reipub: causa suscepisse, in qua ille non
posset excellere, nisi ad Vlysis Homerici modum, ve
stigia parentis secutus, multorum hominum videret
mores, & vrbes: hūc ab vxore semotum, idem facere
volebat, quod ipse adolescens olim gloriose fecerat,
vt dum ingenio experientiam subsidio querit, Euro
pam, Asiam, atq; Africam longissimis spaciis pagra
ret: quò præclarè puer institutus, dignitatē gene
ris, ex familia: celebritatem nominis, à prudentia:
authoritatem senatoriam, ex rerum cognitione, atq;
vsu caperet. Nā qui peregrinationem contemnit, &
vitam à pueris ita instituit, vt domi inclusus, quid fo
ris agatur nesciat: is excellere consilio senex, si cupiat
maximè, non potest. Itaq; Ioannes Christophorus,
cum illis, quos dixi, duobus nobilissimis adole
scentibus, Latalicio & Meletio, domo iterum profe
ctus: salutato primū Ferdinando, filiiisq; illius Vi
ennæ, Germaniam totam sic obuiit, vt quicquid in ea
locorum, hominum, vrbiū, atque ciuitatum vi
sendum fuit, cognosceret: neque viros princi

pes prætermitteret. Nam & Ottonem, decus & ornamentum Cardinalicij ordinis, Augustæ adiit: & Carolum Cæsarem in Belgio veneratus est: tum in Angliam ad Philippum Regem transmisit: deinde Italiã explorauit: postremò Iulium Pontificẽ adorauit Romæ, sumptò ex veteribus illius adorandi more.

Atqui quoscunq; populos, & ciuitates, atq; Reges adierat, iis præsens ab illis affectus fuit honoribus, qui illi ætati haberi poterant amplissimi. tantum illi gratiæ conciliauerant ad omnes, cum parentis ipsius dignitas, tum morum commendatio bonorum: adeo vt Iulius Pontifex super cænam, admiratus adolescẽtem, quòd nullam rem immoderatè positam, nullum ab aliqua temeritate prolapsum verbum in eo viderat, dixisse feratur; credibile sibi non videri, hunc in terra natum esse barbara. Magna laus ab eo præsertim homine, cuius nutu prope terrarum orbis regebatur, vt quicquid ab illo diceretur, id ex oraculo dici putaretur.

Sed tamẽ, bona cum venia, scire ab illo summo Sacerdote velim, cur nam illi Polonia, terra visa sit barbara? Nam si barbarorum est in diem viuere; Poloni qui consilio reguntur certo, barbari non sunt: aut si barbarorum est incertos deos colere, quomodo Poloni erunt barbari, qui publicè Deum venerantur trinũ, & vnum? iam illa præstans, & excellens doctrina, qua

Ioan: Christoph: Comitit Tarnouif.

vera discernuntur à falsis, turpia ab honestis, iusta ab iniustis: si eos, qui illam habent, vetat esse barbaros: quomodo Polonia humanissima non erit? quæ omni doctrinarum genere est florentissima? quæ referta doctissimis viris est? plena literarum Græcarum, atq; latinarum? Venisses in Poloniam Iuli, næ tibi Polonia, non terra barbara, sed ipsa altera visa fuisset Italia, cum Polonos pro vernaculo sermone, sermonem sonare audires latinum.

At si illud verum est, vti certe est, quod autore Socrate scriptum reliquit Plato: tales hominum animos esse, quales illorum sunt sermones: fateare Iuli Polonos humanissimos esse, quorum os sermonem humanissimum resonat latinum. Quare nos vel hoc ipso sermone latino laudatore, atq; teste vtemur aduersum te, & aduersus Italos tuos, ne vobis barbari esse videamur, qui omnibus illis artibus, quibus ad humanitatem informamur, à vobis Italis potissimum instituti sumus. Sed ego hæc nimium fortasse: ouis ad pastorem, filius ad patrem.

SECUNDA PARS

Quæ solenne ipsarum nuptiarum continet.

Vnc ad Ioannem Christophorum Tarnouium adolescentem, atq; ad illius nuptias reuertor: qui omnibus probatus, summi etiam

Panegyricus nuptiarum

Pastoris voce laudatus, sic integra existimatione atq̄; fama, triennio exacto, à patre domum est reuocatus: utpote cui pater spem generis, dignitatem familiæ, amplitudinem sui nominis, viuis esset traditurus.

Quare cum sepe videre illam optaret diem, quo illi liceret cum nobilissima vxore maritum videre filium: cum iam ætas matura matrimonio esset: ad diui Michaelis ferias illius constituit nuptias: ad quas multos Principes vocauerat, multos etiam Senatorij ordinis clarissimos viros. Anna etiam sponsæ mater, uti Regia domo prognatam mulierẽ decuerat, sic profecti-
onem filiæ ad sponsum adornauerat, ut comitata sum-
mis viris, ac fœminis clarissimis, ornatissima cum popa, ad virum proficisceretur. Aderant præter cæteros qui deducebant sponsam, duo principes Regni Palatini, quorum Stanislaus Teczynski, Cracouiensis Palatinus, homo in ea familia natus, quæ propter virtutem, robur & firmamentum Regni Poloniae semper est habita: qui ob singularem commendationem cum generis, tum ingenij, summos honores in Polonia facillime est adeptus: qui mox quàm ex legatione Turcica, quæ illi amplissima fuit, domum rediisset, ad summos honores, Regis optimi beneficio, peruenerat; ex Castellanatuq̄; Leopoliens, multis in medio intermissis honorum gradibus, per Sendomiriensem, ad Palatinatum Cracouiensem ascenderat; qui hono-

Ioan: Christoph: Comit̃s Tarnouij.

ris gradus, Castellanatui Cracouiensi proximus in Polonia habetur. Tantaus honos ab iustissimo Rege huic viro est habitus, vt is post Ioannem Tarnouium secundo loco, in senatu sententiam diceret.

Huic in traducenda pompa Spithko Iordan de Zaklicino, Sendomiriensis Palatinus, loco & dignitate Stanislae Tęczyński Palatino proximo, ibat comes. Erat is sponsæ germanus patruus, cum Stanislae Odrowsas sponsæ patre vna matre editus. Hic commendatione ingenii, & generis ac virtutis laude, ex inferioribus ordinibus, ad summos magistratus Regni, eodẽ tempore quo & Tencinius peruenerat: Palatinusq; Sendomiriensẽ ab Augusto Rege declaratus, multis præfuit Regni præfecturis, quarum Premisliensis, municipii nostri præfectura, honorificentissima illi fuit.

Hi duo, vt dixi, Principes Palatini, cum cæteris amplissimis viris, magno comitatu ad virum deducebant sponsam Sabbato, pridie diui Michaelis festi. Vehebatur aurata in rheda cum matre decora virgo, quam sequebantur multæ Senatorum vxores, nobilissima matronæ, ac sceminae clarissimae.

Cui aduenienti ex Iarossauio, in Predworfciano occurrit Ioannes Tarnouius cum filio, equites ambo: aderant vna honoris causa, Basilus Ostrocensis Dux Tarnouii gener, tum Martinus Zborouius Calificens, & Nicolaus Sieniauius Russiæ, ac Ioannes Me-

letius Podoliæ, Palatini, fortissimi viri, ac magnis rebus gestis in Polonia clarissimi: Ioannes quoque Ocieski Cancellarius Regni cum his aderat, cui ingenio, prudentia, eloquentia, cæterisq; ad Cancellariatū virtutibus omnibus, haud scio an Polonia aliquando habuerit parem. Longum est enumerare cæteros maximos & spectatissimos viros, quorum præsentia congressus ille fuerat honestatus. Ibi tum Tarnouius senex, ad Tobiaë illius veteris modum, nurum salutavit vt filiam: precatusq; Deum est, vt illius in familiam suam aduentus, sibi, filioq; domuique suæ, benè & fœliciter eueniret. Præbuerat tum Tarnouius veterum Patriarcharū speciem: qui nurus suas, vt cœlitus demissas Deas, excipiebant; quarum fido gremio sanctum in familia, & à Deo benedictum, ab illis mandaretur genus.

Huius autoritate plenissimæ orationi, respondit Spytko Palatinus, sponsæ, vt iam dixi, patruus: cuius orationi nec pondus sententiis, nec fides verbis defuit.

Data, ac reddita vltro citroq; salute, in Gorlicinâ ordine longo veniunt. Vicus is Predworscio oppido Rursiæ Præmissiësis Præfecturæ, vicinus est: in quo ædificatum erat amplissimum ædificium, quod specië castelli præbuerat, vt illam turbam conuentumq; hominum, quamuis numerosum, facile caperet.

Vicum ingressi, ac de via fessi, cænaq; resecti, cū

Ioan: Christoph: Comitit Tarnouif.

iam Oceano rueret nox, in suo quisq; diuerforio re-
quieuit.

Postridie mane adornata sponsa, sacrificatum est:
ac magno concentu à Symphoniacis sacrum illud est
decantatum, in quo Dei Spiritus, vt illi matrimonio
aspiraret, votis publicis inuocatus est.

A sacro, in triclinium magnificè stratum, itum est:
ac pransum. Hic ego prætermittam, qui fuerit appa-
ratus in epulis, quæ inuitatio in poculis, quanto au-
ro argentoque instructus abacus, quo sermone læ-
ticiaq; celebratum fuerit conuiuium, vt deinde secu-
ti à prandio sint chori atque ludi: tum cœna: vtque
hæc omnia fauente etiam cœlo euenerint ex senten-
tia: prætermittam inquam hæc dicere, quòd hæc ad
vulgi admirationem, magna; ad cogitationem sapi-
entum, nulla sunt. Quare ad illa magis properat ora-
tio, quæ vitam instruunt, ac pro exemplo aliis sunt,
quæ ex his nuptiis sumi possunt: quæ utique potio-
ra sunt iis quæ guttur alunt, aut vulgi sensus mouent.
Vna mehercle oratio Ioannis Tarnouij Castellani,
qua is gratias egit matri pro filia; est omnibus illis
sumptuosissimis epulis, & omni illi auro & argento,
byssoque & ostro, quibus illæ collucebant nuptiæ,
anteponenda; quæ docet, quàm perniciosa illa sit vul-
gi vox, cum alibi, tum in matrimonio constituendo,
vincat utilitas: & item illa, *o Ciues, Ciues quarenda*
pecunia

Panegyricus nuptiarum.

pecunia primum, virtus post nummos: quæ voces nefariæ, quoniam nimium sæpe valent; ideo in deligenda vxore multa peccantur: & quoniam non fides, non sacramentum, non deniq; sperata posteritas, sed iniqua matrimonio queritur pecunia; ideo pessima vulgo nascitur soboles, progeniem mox datura peiorem. Quare pro epulis, & pro ludis, quibus octo dies totos personabat Gorliczyna, audite orationem Ioannis Tarnouij optimi viri: cuius ego, vt vestræ facietati occurram, capita quædam, pauca præfatus, ponam.

Est hoc in more apud Polonos positum, vt subsecuta nuptias nocte, deducatur in thalamum à parētibus, & cognatis ac familiaribus, ad virum sponsa: ibiq; apud genialem lectum, virginis pater, aut qui est genere proximus, magna authoritate in manus nuptiæ tradit viro: aut etiam, si qui forte præsens adest, vir pietate grauis ac meritis, huic prouincia datur, parentum nomine virginem emancipandi, ac de potestate patria in ius viri illam transferendi: quod sane nuptiarum solenne, grauissima apud Polonos cerimonia continetur. Quicquid enim iuris habuerint parentes in filiã, à Deo & à natura ipsis tributum, id omne transferunt in filiæ virum: hunc illi patrem, patronũ, ac tutorem dant, nulla potestate patria in filiam penes se relicta: atque hac via sola liberi apud Polonos de potestate parentum exeunt, nec alia ratio emancipandi

pandi liberos apud nos, quod quidē ego sciam, ignarus fori, atque iuris. Pro hac ratione Spythko Iordan Palatinus, de quo antè est dictum, orator dulcis & breuis, apud genialem lectum præclarè pro matrimonio exorsus; exposuit, quantum humano generi à Deo Optimo Maximo connubio concilietur decus, ita vt hoc ipsum per se dignitatem hominis sustentet: alia verò sine hoc, quamuis magna, atque præclara, hominem deceant minus. Submonuit itaque ambos, vt matrimoniū in initum ita colerent, vti è re, fideq; sua censuerint. Et quoniã pater sponsæ moriens, Ioannē Tarnouiu Castellanu, tutorem testamento pupillæ designet: non oportere tutorem in illius iure à se impediri, quin ille patris partes ageret, & sponsā viro, iure patrio, in manus traderet; quando quidem potiores tutoris apud pupillam partes essent, quàm patrii.

Huc accedere, quod difficiliorem sibi virginis traditionem faceret: quòd pater virginis, frater sibi erat, cuius maiores ob virtutem Odrowassij magni sunt appellati: vix se posse idem laudare genus, ad quod ipse materno genere quoque pertineret. Iam mater sponsæ, omnibus laudibus, & generis & virtutis cumulatissima scemina, tantum excelleret: vt de illius præstantia satius fuerit tacere, quàm non satis pro dignitate illius loqui.

Ita hic orator dum laudes sui fratris, illiusque vxoris, dissimulat sedulo, id assequitur, vt amplissimè tam glos, quàm frater, ab illo laudati esse viderètur.

Cui responsurus Ioannes Tarnouius, pro filio as-
surrexit: ac paululùm moratus, commemorauit pri-
mò necessitudinem, quæ illi fuerat cum sponsæ patre,
viro genere & virtute clarissimo: deinde de tutela
modicè ac verecundè attingit; vt tamen quiuis intelli-
geret, summæ curæ illi pupillam semper fuisse: tum
progressus longiùs, ostendit, quæ nam causæ illum
ad illam virginem, vxorem filio deligendam impule-
rint. Esse quidem in illa virgine sumum genus, sum-
mam formam, & summam pecuniam: sed quòd tam
genus, quàm pecunia, fortunæ bona essent; forma
etiam bonum esset & possessio temporis; ideo hæc
incerta, & caduca nunquam filio suo magnopere
optasse, neq; expetisse: habuisse se antiquitus com-
paratas facultates domi, quibus Dei beneficio, vitam
& dignitatem filij sui tueretur: omnem sibi, in deli-
genda vxore filio, stetisse curâ. Et cum talem nurum
quereret, cuius fidei, vnà cum filio, nomen & gentem
Tarnouiã posset tradere, nulla sibi hac virgine aptior
ad eam rem esset visa, quæ tali matre genita, ita esset
educata, atq; instituta, vt spes sit, arbori, sic enim di-
cebat, suum simile, fore pomum. Ego, inquit, illu-
strissima

strissima Princeps, non pecuniam concupivi tuam, quamuis ea ingens, & copiosa sit: non genere captus sum tuo, quod tam amplum, & præclarum est, vt Reges atauos, & Cæsares proauos habeat: non vllam denique rem tuam experiri, quam aut fortuna auferre, aut tempus mutare posset. Sed tua me pietas, tua casta, integraq; vita, maximeq; hic modus animi, istaque humilitas, qua excellis: tua me limina adire, & abs te filiam tuam vnicam, vxorem filio meo vnico, petere coegit: quæ tua diuina & egregia virtus, tantum apud me valuit; vt si non eo genere esses, neque cum ea dote filiam haberes, sed inter infimas mulieres vitam degeres; tamen affinitatem tuam cuperem, & abs te filiam tuam flagitatem, quam filio meo vxorem darem: hancq; dotem amplissimam obtigisse filio meo putarem, cum te moribus, filia tua, nurus autem mea, referret. Nunc autem, quando quidem excellentis animi tui, filiaq; tuæ bona Deus, etiam bonis cumulauit externis: ne ingratus esse videar, primum Deo Opt: Max: gratias ago, qui talem filio meo conciliauit vxorem, cui ad foelicitatis humane summam nihil deesset. Deinde meum erit officium, dare operam, ne te, cum istis bonis, in meam familiam dedisse filiam, vnquam pæniteat. Atq; huius meæ erga te filiamq; tuam voluntatis, obsidem, en meum tibi trado filium: hunc capito & pro filio habeto, ego tuam vicissim capiam

filiam & pro filia habebō, & illam ita retinebō, vti
ius fasque patri est. Et simul filium in manus illi dat:
filiam ipse, vti pater, obuiis vlnis indulgenter ample-
ctitur. Præclara emancipandi, adoptandique ratio.

Digna verò fuit hæc Tarnouiorū genere oratio: ex
qua licet cernere, in Tarnouia domo vilius esse, ac
semper fuisse, virtutibus aurum. Sic enim hæc gens
Tarnouia est, vt nihil alienum magis homine ducat,
quàm amare diuicias: nihil contrà hoc eodem ho-
mine dignius putet esse, quàm pecuniam, si adsit,
ad beneficentiam, liberalitatemq; conferre: ex qua
ratione neq; cupidos, neq; rapaces, neque tyrannos,
neq; eos deniq; quos *Μυροβόλους* appellant Græci, in ea
gente reperas. Quare hæc huius senis oratio, mirum
non est, si tantum præ se tulit pecuniæ contemptum:
ab ipsa enim natura facta, nõ ab industria composita,
ex tempore missa fuit.

Pòst viri digressi, & officio functi, excefferunt è
thalamo: sponsa mulieribus intus relicta: quæ, vt mu-
lierum est ingenium, nunc votis, nunc lachrymis
sponsam prosequuta, omnes gratias, cupidinesq;, ac
Veneres ipsas, non illas infames, sed has cœlestes, no-
ua in virginis connubia, circumfusæ vocabant.

Mater etiam lectissima, mœstissimaq; fœmina, cui
miseræ iam nulla voluptas, nullum solatiū hoc auul-
so, restaret domi; filiam complexa, lachrymans in

manus dabat viro : & apud genialem lectum , quem textili pictura ornatissimum filio pia mater strauerat, natam ponebat in generi fidem, ac potestatem.

Hic ille, iam tandem aliquando tradita sibi supernè prouincia, quam tot votis, tanto tempore, manus in cœlum porrigens exoptarat, vt vnquam illi per patrem liceret ex illa peregrinatione, quasi ab exilio domum reuerti, ac bona pace florente vxore frui : tempus iam esse ratus, sorte datam inire prouinciam: cæteras mulieres omnes, quæ illius non essent iuris, de sua prouincia iubet decedere. Parent illæ, ac discedunt cum matre, mœstæ, vtpote quæ Sophiam non amplius virginem, hoc prætorē, essent visuræ. Et quoniam huic viro, vxor nobilissima & integerrima, prouincia est, vt connubio iuncta stabili, propria, & illi dicata, omnes cum illo exigat annos, ac pulchra prole illum faciat parentem: omnes id velle, & optare debemus.

Postridie, dum tempus erat, noua nupta aggregatur, apud templum à sacerdote, mulierū choro, solenni ritu : deinde à sacro itur in cœnaculum illud grande. Quo in loco à Principibus viris munera amplissima illi sunt missa : princepsq; Ioannes Tarnouius socer, nurui suæ, per Stanislauum fratris sui patruelis filium Regni Quæstorem, nuptias gratulatus, monile è gemmis auroque perfectum dono illi misit, ea varietate operum, vt ars certare videretur cum copia:

tum pateras, ac scyphos quamplurimos summi precij, quos dignos in suo argento mulier primaria haberet: auri item signati Vngarici M. nummū. Ibidem quoq; Quæstor, viri nomine, singularibus verbis apud matrem collaudata nouæ nuptæ pudicicia, ea illi munera obtulit, quibus solæ vterentur Regine. Erat monile gemmis distinctum clarissimis, tum annuli, scyphi, ac pateræ, ponderis, ac precij maximi. Hæc munera digna fuerunt, quæ à viro, & à socero, mitterentur nouæ nuptæ ex Tarnouia domo, ex tam locuplete, tamque vetere familia: quæ ille Quæstor, vir clarissimus, verbis ornaauerat singularibus.

Hunc subsecuti per legatos ex Sylefia Duces, nouam nuptam ornarunt verbis, muneribusq; amplissimis. Basilius quoq; Ostrocensis Dux gener Tarnouij, nec officio, nec munere, cæteris Principibus inferior fuit. Palatini etiam illi de quibus prius est dictum, clarissimi viri, munera per internuncios miserant, & dignitate sua, & illis nuptiis digna. Prætereo alios; qui præsentis, & absentes, mittendis muneribus, suam erga has nuptias obseruantiam testificati sunt.

Vnum tamen præterire nequeo, virum genere, virtute, ingenio, authoritate, animo, & cōsilio excellentem, Nicolaum Radiuilum, quem ob singularem illius animi & consilij præstantiam, inelytus Rex Polonia SIGISMUNDVS AVGVSTVS omnibus summis in

Ioannis Christophori Tarnouij.

mis in Lithuania præfecit honoribus: ad illumque
vnum, quod in alio homine non vidimus, & Palati-
natum Vilnensem, & Cancellariatum ac Marsalca-
tum, summos in Lithuania magistratus detulit: quod
iudicium secutus optimi Regis Carolus Cæsar, hunc
etiam eundem hominem inter Principes Romanos
retulit. Is ergo talis, ac tam excellens vir, cū Lithua-
nicis rebus apud Regem detineretur Vilnæ, nec ipse
pro necessitudine quæ illi est cum Anna nuptæ matre,
obire has nuptias posset: Ioannem Graiowski strenu-
um & nobilem virum, familiarem suum miserat,
qui & absentiam illius excusaret, & munus offerret
nuptiale amplissimū. Qui suo loco munus cum da-
ret, apud sponsam commemoravit primò necessitu-
dinem generis, quæ hero suo Nicolao Radiuilo esset
cum illius matre: vtq; Anna Radiuila patris eius so-
ror, ex Conrado Masouia Duce, Annam genuisset
eius matrè: vtq; secū idem Nicolaus Radiuilus nuptā
haberet Helisabetā eius viri germanam materteram.
Quare cupere Nicolaum Radiuilum, hanc summam
necessitudinem sibi cum illa, omnibus officiis fore
cumulatissimam: gratum dūe & iucundum illi esse,
quod in eam familiam potissimum nupserit, quæ
omnibus generis, virtutis, ac rerum gestarum or-
namentis, in Polonia esset florentissima: quam vt illa
noua auget vegetaretq; sobole, id omnibus votis
Radiui-

Panegyricus nuptiarum

Radiuulum cupere : & huius animi sui signum , hoc munus illi mittere.

Hic modus, hæc ratio nuptiarum, atque hic finis fuit, qui post dies octo demum, in summa omnium læticia, ac rerum omniū affluentia, fuit subsequutus.

T E R T I A P A R S,

Quæ docet, geniturã nihil ipsam per se valere, virtute cassã.

T quoniam noster quoq; Panegyricus in exitu est: in eius postremo quasi actu, paucis te volo, Ioannes Christophore Tarnouui, ad cuius decus, & ornamentum, tot ac tanta simul Deus redegit bona, genus, familiam, patrem, ingenium, opes, institutionem, ætatem, formam, vxorẽ, ac famam, existimationemque bonam: quæ eiusmodi sunt, vt te obliuisci non sinant, quo loco in Polonia sis, quam spem sustineas, quid dare patriæ, quid reddere maioribus tuis debeas, à quibus habes non solum opes, sed etiam celebritatem nominis, tritamq; viam ad gloriam. Nam cum pater maioresq; tui omnes, in honoribus Regni, in potestatibus, in imperiis gerendis, sic sint versati, vt peruagetur vbiq; multorũ & magnorum illorum fama in patriam meritorum: facilem tibi aditum ad consimilem gloriam fecerunt: si quidem illos, à quibus es ortus, imitabere viuendo,
& si ca-

Ioan. Christoph: Comitit Tarnouij.

& si caueris, nequa tuo generi macula, atq; ignominia abs te suscipiatur. Nā qui maximè gloria & laude ducuntur, imprimis viciū fugere, & cum maioribus suis virtute certare debent: quos etiam vincere, illis gloriosum est. Præclarè siquidem Sthenelus apud Homerū gloriatur, se bellatorē esse meliorem patre.

Nec solū in studiis militaribus, liberos præstare parentibus gloriosum est: sed etiam in ciuilibus, quæ ingenio, opera, atq; industria sustinentur. qualis fuit pater tuus, qui cū primus doctrinam in vestram familiam intulisset, Philosophia cumulauit maiorum suorum bellicam gloriā. Non satis habuit pater tuus, ex maximis spectatissimisque viris nasci: nisi ipse non adæquasset solū, sed superasset etiam eorum ipsorum, à quibus ortus est, gloriam.

Nam qui maiorum gloria succincti ita ambulāt, vt ipsi nihil laude dignum gerant: similes habendi sūt colossis illis, quas tu Romæ statuas, humana effigie, vidisti grandes: quibus ad speciem cū nihil sit pulchrius, intus tamen infarcti sunt terra, ac cætero huiusmodi intertrimento foedissimo: sic isti degeneres, verè, teste Flacco, sponsi Penelopes, Alcinoi que, ac speciosi aliena laude colossi, suum deducunt genus ab Ioue sumo: iactant parentes, enumerant maiores, & illorum fortia facta recensent, habent que pro suis, & illis ceu possessionibus à parentibus relictis gloriantur: quasi verò virtutis sit eadem ratio quæ est pe-

Panegyricus nuptiarum

cuniæ, vt ita virtus patris succelsione deueniat ad filium, vt deuenit illius pecunia. Quare scitè Vlyffes apud bonum Poetam, Aiacem refellit, qui in illa contentione nobili armorū Achilis, contempserat Vlyffis genus, extulerat suum:

*genus, inquit, & proauos, & quæ non fecimus ipsi,
Vix ea nostra uoco.*

Itaque etiam si sint omnium flagitiosissimi, tantū quia sunt aliquo, verbi gratia, Achille, aut Vlyffe, aut Nestore nati: malo enim poetarum tali in re fabulis quàm virorum exemplis uti: digito se cælum, quod dicitur, putant attingere: sibi solis honores, sibi summos magistratus in Rep: deberi à Regibus arbitrantur, ante illos, qui propria virtute connixi, bellica laude Achillem, prudentia verò adæquarunt Vlyffem.

Itaq; isti degeneri Telemacho, ac Neoptolemo, ne discedamus à fabulis, in Rep: stultorum suffragio Regum, sæpè animosus cedit filius Codri: nec propter aliam vllam causam, nisi quòd humilis huic, illi verò nobilis pater fuit. Ita illa inanissima nobilitas, tollit ex ciuitate sapientiam, iusticiam, liberalitatem, temperantiam: deniq; omnem virtutum chorum ex Rep: exterminat, dum homines nobiles & indigni appetunt principatum, vt vir frugi, & in omnibus vitæ partibus moderatus, ac temperatus, plenus pudoris, plenus officij, plenus religionis, plenus operibus;

bus & fructibus bonis, præ illis nullo sit apud stultos Reges precio neque numero: præclarè sibi consistere in Rep: putabit ille Neoptolemus purpuratus nebulo, si Achillem patrem suum dicat ad Troiam depugnasse cum Hectore: seque propterea principem publici consilij fieri contendet oportere, quòd Achilles ipsius pater, Peleo patre, ac Thetide matre fuerat generatus.

Vides, Ioannes Christophore, quanta labes ciuitatum sit, genitura, virtute, quasi dote, cassa: dum homines dignitati anteponunt genus: & dum principum filij in flagitiis exacta ætate domi, nihil habent maiorum suorum simile, præter inane ipsius nobilitatis nomen. Quamobrem hæc mala admoneant te: memor sis, quòd in clarissima familia natus cū esses, non fuerat eo patertuus contentus: neque hæctenus tibi dignitas stetit tua, neque ad has generis tui metas hæsisti: sed longiùs ab optimo patre productus, mox à puero ad omnem honestatem fueris accomodatus, & in aula summi Regis Ferdinandi, quasi in theatro quodam aperto & exposito, didiceris, primò virtute propria niti, deinde genus non mirari solùm, sed etiã imitari paternum. Cogita ergo quantis sumptibus: mitto sumptus: quantis laboribus patris tui fundata adolescentia tua sit, quanta cura institutus, quibus in locis versatus, quibus cum hominibus vixeris, quibus ingeniis assuefactus fueris, denique qua cum exi-

ffimatione, atq; fama, speq;e, domum redieris. Postremò ne hoc quidem in postremis laudum tuarum pones, quod tibi publicè à nobis nuptiales canuntur Panegyrici, pingui licet, sed tamen non inuita, vt videtur, Minerua: quod præter Reges, haud scio an alicui alteri in Polonia, aliquando contigerit.

Quæ omnia magna & præclara, circumstant te, vt te rapiant ad similitudinem, & imitationem paternâ: vt non tantum nomine, genereq;e, sed vita atq;e factis quoque velis esse Tarnouius: hæc spes te manet, hoc patria, hoc omnes ciues tui expectant, vt in tua vita, patris tui vitam videamus expressam.

Huic spei & expectationi vt satis facias, ante omnia homines blandos, atq;e assentatores abs te segrega: ne sint in conuictu tuo, pestiferum genus hominum, ad voluntatem cuncta loquentium, nihil ad veritatē: sed si fuerint tecum qui te laudent, adsint etiam quæso qui te reprehendant: & si fuerint qui dicant, te Ioannis Tarnouij esse filium, sint etiam qui tibi referant, te nihil adhuc simile patri gessisse: vt ita imitere illum orbis terrarum victorem Alexandrum, qui paternis victoriis minimè lætabatur; propterea quòd illi pater nihil negocij ad gloriam, suis assiduis victoriis, relinquere videbatur.

Segrega ergo abs te istos, qui tuis te maioribus, tuis titulis, ac tua te nobilitate tantum, mediis etiam in vitiis, videri voluerint magnum: cum illis autem te cõ-

grega,

grega, qui te tuis propriis laudibus volunt excellere: quiq; te corrigere errantem, & elatum adolescentia & copia, leuiter possint inflectere ad honestatem, grauitatem, temperantiam, magnitudinem animi, iusticiam, ad omnes deniq; virtutes: quibus qui præditus est, verè magnus habendus est.

Et cùm tales homines tecum habueris: ad doctos, prudentesq; illorum sermones, adde familiares Philosophorù libros, vt adiuuentis doctrinæ confirmes adolescentiam, & mentem tuam illustres, ac tuum excolas ingenium, in quo natura insunt virtutis atque sapientiæ semina, quod neglectum vicia profert inimica virtutibus.

Tales enim nos natura genuit, vt paruos nobis dederit rationis igniculos, quos labore, studio, doctrina, atq; vsu rerum excitari in nobis voluit, vt cursum vitæ sine offensione conficere possimus. Quòd si nos exercitationem virtutis, atque doctrinam contemnamus: illi ipsi naturales igniculi in nobis, facile malis moribus, & deprauatis vulgi opinionibus, restinguentur, vt postea vanitati, veritas, & opinioni, natura ipsa cedat.

Quapropter quoniam in summa prauitate, & peruersitate versamur, muni, quæso, te aduersus populares insanias, falsasq; vulgi opiniones atq; assentationes, ratione & doctrina. Sit dux vitæ tuæ Philosophia, non solùm hæc humana, sed multò etiam magis illa diuina,

Panegyricus nuptiarum

diuina, quæ te doceat sobriè, iultè, ac piè viuere in hoc seculo, expectantem beatam spem, & aduentū gloriæ magni Dei, & saluatoris nostri Iesu Christi.

Doctrina tibi ostendat, quæ sit vera, & quæ sit falsa gloria: vera enim gloria, est consentiens laus bonorū, & incorrupta vox iudicantium de eccellente virtute. Illa enim assentatio quæ dementat diuites stultos, nō gloria, sed pœna peccati quædam est existimanda: of-fundit enim arrogantium hominum animis caliginē, ac furore illos complet, vt in dedecus proprium, & in aliorum perniciē ferantur præcipites. Huic cupiditati nocentissimæ quam falsa parit gloria, doctrina frēna iniicit, & extrā prodire ad nocendum illam non finit: quam doctrinā qui contemnunt, stulti sunt Salomōe teste, suntq; homines improbi, ciuesq; nocentissimi.

Et ne philosopher in præsentia multis tecū, quod aliquando, si te hoc genere doctrinæ delectari intellexero, facturus sum Deo duce vberius: parentē tibi tu im proponā, vt in hoc ceu in illustri quodam monumento, potissimū videas, quam vim doctrina ad vitutem habeat. Putas tu patrem tuum, natura tantā præstantiā, in omnibus priuatis & publicis rebus, esse consecutum, absque præsidio doctrinæ? Infer oculos in tui patris recessus, inspice bibliothecas illius, plena librorum optimorum, ac cōmentariorum, omnia re- peries: in quibus manu patris tui, ex doctissimorum virorum scriptis, & institutis, omnis doctrina libera-
lis,

Ioan: Christoph: Comitit Tarnouij.

lis, omnis historia, omnis benè viuendi ars est notata, atque descripta.

Iam, quid est in arte militari positū, apud Turcas, Italos, Hispanos, Gallos, Germanos, Anglos, atque Scythas, quod patris tui scientiam subterfugiat? & quod in illius comentariis non reperias? Iam leges, omnesq; administrationes ciuiles, quid habēt, quod pater tuus in comentarios non referat? Res ipsas medijsfidius rusticas, vt ad minora veniam, pater tuus ita notatas habet, vt in agri cultionibus, iugerum dimensionibus, & illorum sationibus, Catonis illius veteris imitetur diligentiam, vincat industriam. Vides, Ioannes Christophore, instrumentum sapientię patris tui, sine quo nemo vir magnus, ad vllam rem illustriorem, potest accedere.

Remoue hæc à patre tuo, nullum sit illi cum libris commercium, illa etiam inexhausta auiditas legendi ne sit in illo: quanta tandē diminutio huius viri, quantus casus, quanta tum illius esset ruina? næ te tum patris tui vehementer pæniteret, cū videres illum à vulgari sensu nihil differre.

Sed dices: quid? natura absq; doctrina nihilne ipsa per se in patre meo valeret? Si eas res spectes quas pater tuus gessit, & adhuc gerit, natura ipsa per se ad has tantas, tamq; excellentes res efficiendas, in patre tuo parum valeret omnino. quid ita? quia ad res magnas efficiēdas, natura sine doctrina cæca est; doctrina vero
absq;

Panegyricus nuptiarum.

absq; natura est infirma. Itaq; doctrina naturæ lumē est, natura vero ipsius doctrinæ basis est atq; sedes.

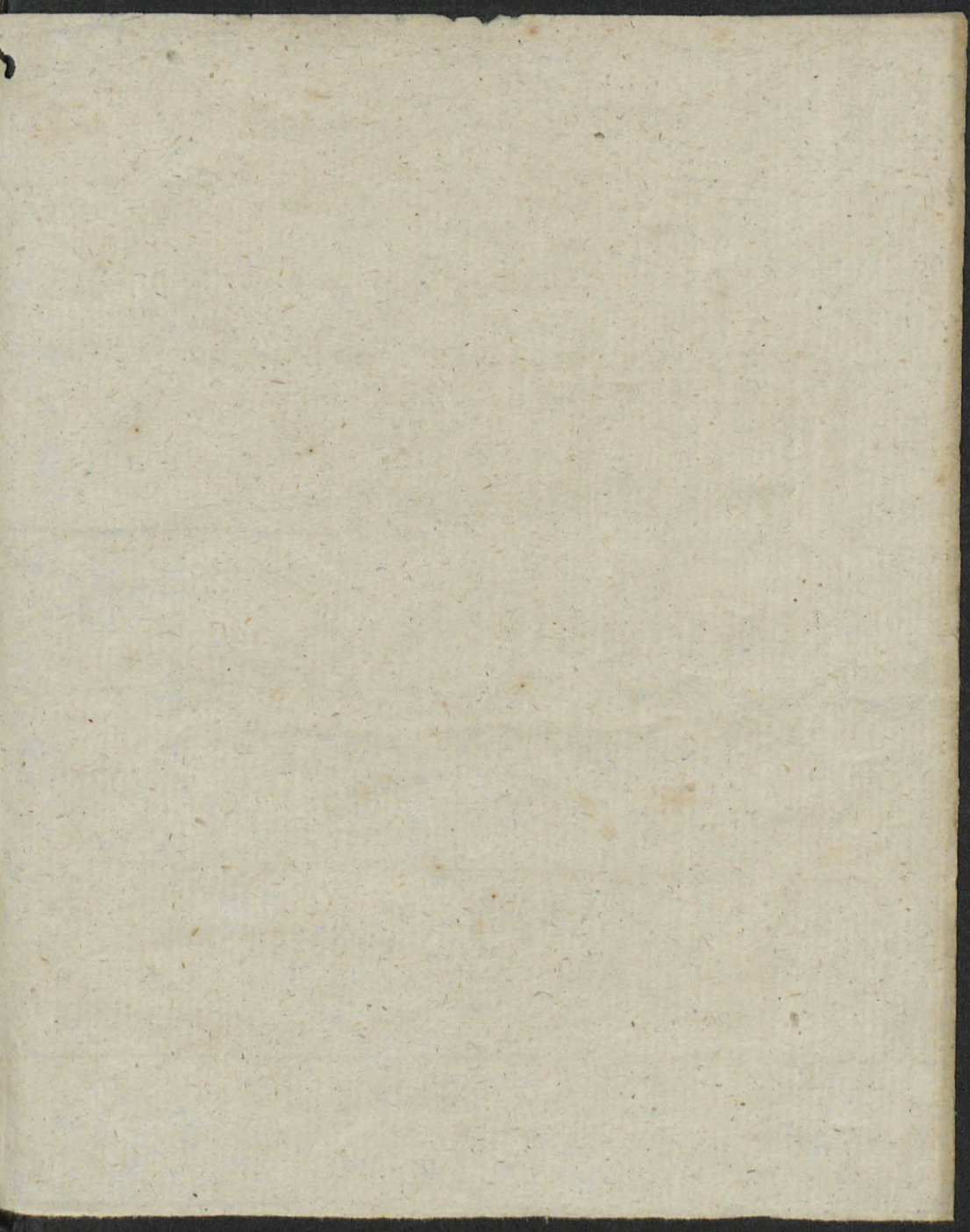
Cumulatum ergo, & omni parte perfectum virū patrem tuum, doctrinā ipsa fecit: quam deinde vsus rerum maximarum subsecutus, in tantum honorem, tantamq̃ admirationem, patrem tuum extulit.

Ad hunc conuerte te quæso, & in patris tui nomine acquiesce: hoc existimatore & iudice vitam tuam institue: ab hoc deniq; exemplum viuendi tibi sume, vt inicium vitæ sumpsisti. nemo tibi patre fit autor grauior, neq; dux ad vitam cum dignitate degendam certior: hunc imitare: huius exemplo, barbari, hoc est, indocti hominis, nomen fuge: quandoquidem in doctus homo aliud nihil sit sapientissimis hominibus visus, quàm viui hominis sepultura: quod cum turpe in priuato, tum in principe viro est turpissimū. Viue ergo cum doctis, amplectere homines eruditos, pete Philosophos, & ab his rationes benè viuendi sume, vt te sic vitam instituentē, non solūm admiremur, quòd Ioannis Tarnouij sis filius, sed etiam laudemus, quòd illi vita & moribus sis quàm similimus.

Hæc habui, quæ de nuptiis Tarnouij, & de illo, vobis dicerem, vt nō solūm delectare, sed etiam docere, hic noster Panegyricus, velle videatur. Dixi.

7559

Wesley

7553

6

